

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.1 ความสำคัญของภาษาไทย

1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดค้านการอ่าน

2. ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน

2.1 ความหมายของการอ่าน

2.2 ความสำคัญของการอ่าน

2.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

2.4 ประโยชน์ของการอ่าน

2.5 องค์ประกอบของการอ่าน

2.6 การอ่านแบบวิเคราะห์

3. ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

3.1 ความหมายของการคิด

3.2 ความสำคัญของการคิด

3.3 ประเภทของการคิด

3.4 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

3.5 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

3.6 กระบวนการคิดวิเคราะห์

3.7 เทคนิคการสอนคิดวิเคราะห์

3.8 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

4. การวัดและประเมินผลการอ่านคิดวิเคราะห์
 - 4.1 วิธีการตรวจให้คะแนนการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์
 - 4.2 ระดับคุณภาพของความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์
 - 4.3 การประเมินผลการพัฒนาทักษะการอ่าน
 - 4.4 การประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
5. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดวิเคราะห์
6. ความรู้เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์
 - 6.1 ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์
 - 6.2 ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์
 - 6.3 ประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา
7. ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 7.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธรันไดค์ (Thorndike)
 - 7.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner)
8. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา
 - 8.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจต์ (Piaget)
 - 8.2 ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญาของ บ clue นเนอร์ (Bruner)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังนี้

มีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการเรียนภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 37-55) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็น ไทยเป็น เครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาอาชีพ เป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เป็นสมบัติอันล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความ ชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน อ่านออกเสียงคำ ประโยค บทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การเขียน เขียนสะกดคำตามอักษรไทย การเขียนสื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความย่อความ เปียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เปียนตามจินตนาการ เปียนวิเคราะห์วิจารณ์ เปียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู การพูด ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ พูดแสดงความคิดเห็น ลำดับเรื่องราว อย่างมีเหตุผล

หลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาธรรมชาติและกฎหมายของภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน เรียนรู้และทำความเข้าใจ บทแท่น บทเรื่องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้าน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดด้านการอ่าน

ดำเนินกิจกรรมและการประเมินการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 26-28) ได้กำหนดสิ่ง การวิเคราะห์ตัวชี้วัดสู่การพัฒนาการคิดเป็นการนำตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งหมด 5 รายวิชา จำนวน 27 ตัวชี้วัด น้ำวิเคราะห์รายตัวชี้วัด ในการ วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกล่าwiększ ตัวชี้วัดด้านการอ่าน คือ

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีสิ่รรักษการอ่าน

ตัวชี้วัดที่ 1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง ผู้เรียนรู้จะไตร่ตรองจากการอ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้

ผู้เรียนทำอะไรได้ อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ บทความและร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง

ทักษะการคิด 1. ทักษะการฟัง 2. ทักษะการอ่าน 3. ทักษะการสังเกต

ตัวชี้วัดที่ 2 อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน

ผู้เรียนรู้จะรู้ความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน

ผู้เรียนทำอะไรได้ บอกความหมายของคำและความหมายของข้อความที่อ่าน

ทักษะการคิด 1. ทักษะการสังเกต 2. ทักษะการเข้มโยง

ตัวชี้วัดที่ 3 ตั้งคำถามและคำตอบเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ผู้เรียนรู้จะໄร รู้หลักในการตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

ผู้เรียนทำอะไรได้ ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการเรียงลำดับ 3. ทักษะการตั้งคำถาม

ตัวชี้วัดที่ 4 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน

ผู้เรียนรู้จะໄร การอ่านจับใจความสำคัญ หลักการอ่านในใจ และการอ่านจับใจความ

ผู้เรียนทำอะไรได้ สรุปใจความของเรื่องที่อ่านได้

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการสรุปย่อ

ตัวชี้วัดที่ 5 แสดงความคิดเห็นและคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน

ผู้เรียนรู้จะໄร การอ่านตามกระบวนการอ่านจับใจความ ทำให้สามารถแสดง
ความคิดเห็น และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านได้

ผู้เรียนทำอะไรได้ แสดงความคิดเห็นและคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการคาดคะเน 3. ทักษะการเรียงลำดับ

ตัวชี้วัดที่ 6 อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน

ผู้เรียนรู้จะໄร รู้วิธีการพิจารณาหนังสือที่มีคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ

ผู้เรียนทำอะไรได้ เลือกหนังสือที่มีประโยชน์และนำเสนอเรื่องที่อ่านได้

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการสรุปย่อ 3. ทักษะการให้เหตุผล

ตัวชี้วัดที่ 7 อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ

ผู้เรียนรู้จะໄร รู้ลักษณะและความหมายของข้อเขียนเชิงอธิบาย

ผู้เรียนทำอะไรได้ อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการสรุปย่อ 3. ทักษะการนำความรู้ไปใช้

ตัวชี้วัดที่ 8 มีมารยาทในการอ่าน

ผู้เรียนรู้จะໄร หนังสือเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ให้ความรู้ การอ่านอย่างมีมารยาทและ
การดูแลรักษาหนังสือให้คงทนตัวร

ผู้เรียนทำอะไรได้ มีมารยาทที่ดีในการอ่าน

ทักษะการคิด 1. ทักษะการอ่าน 2. ทักษะการนำความรู้ไปใช้

จากสาระมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนคุณภาพในด้านการอ่านและการคิด จำเป็นต้องมีการฝึกฝนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะขึ้นในตัว เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการศึกษาทุกสาขาวิชา ถือเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งและมีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนเรา เป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นความรู้และความบันเทิงเป็นเสียงกุญแจวิเศษที่จะนำไปสู่ความกระจั่งในเรื่องราวเหตุการณ์ หรือปัญหานานาประการ สนิท สัตトイภาส (2547 : 30) กล่าวว่า การอ่านหมายถึงการมองดูตัวอักษร แล้วถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมายังความคิด ความเข้าใจ จากนั้นจึงนำสารที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เมื่อถึงเวลาอันสมควร สถาคดีล็องกัน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 6) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมายังความรู้ความคิด ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน และสามารถนำความรู้ ความคิดนี้ไปใช้ประโยชน์ได้ สำหรับเครือวัลย์ กัญจนคุหา (2548 : 12) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการทางสมองที่ใช้สายตาสัมผัสกับตัวอักษร เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน ผู้อ่านต้องรับรู้และทำความเข้าใจกับความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ หรือเรื่องราวต่างๆที่ผู้เขียนเขียนโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ทำความเข้าใจ แล้วเลือกเอาความหมายที่ดีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้พีไอลพร ศรีประลิท (2550 : 8) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็นกระบวนการแปลตัวอักษร เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียง คำพูด หรือภาษาเขียนออกมายังความคิด มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ได้รับความรู้ความคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อความรู้สึกร่วมกับผู้เขียนให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านจากเรื่องราวที่อ่านนั้นๆ และสำลี รักสุทธิ (2550 : 4) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การตีความ แปลความจากตัวอักษรที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ออกมายังข้อมูลความรู้ สู่การรับรู้ การเข้าใจของผู้อ่าน ตลอดจน อนงค์ศรี วิชาลัย (2550 : 16) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการทำงานของอวัยวะภายในร่างกาย อย่างเป็นระบบ เริ่มจากตาสัมผัสตัวอักษรเป็นคำๆ และต้องรู้จักคำๆ นั้น เข้าใจความหมาย แปลความหมายตรงตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร นำความรู้ ข้อคิดที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สำหรับเรื่องนี้สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2552 : 44) กล่าวว่า การอ่านหมายถึง การรับและการถ่ายทอดโดยใช้ตัวอักษร สัญลักษณ์ เป็นสื่อความคิด เจตนา หรือ

การทำความเข้าใจกับผู้อ่านท่อต ต้องการสื่อความหมายนั้นเพื่อให้มีความรู้ ความบันเทิง การพักผ่อน และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ความคิด แล้วถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้รุ่งรัตน์ยา เจริญยิ่ง โยชน์ (2553 : 12) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความจากสัญลักษณ์ ที่ผู้เขียนได้บรรจงเรียงร้อย เป็นถ้อยความเอาไว้มาเป็นความคิด เป็นความรู้สู่ผู้อ่าน โดยมีกระบวนการที่มีขั้นตอน ซึ่งมีอยู่แล้วในตัวผู้อ่านแต่ละคน และต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ การอ่านจะเกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับศักยภาพ การรับรู้ของผู้อ่านแต่ละคนในเรื่องนี้ วรรณี โสมประยูร (2553 : 128) กล่าวว่าการอ่าน เป็นกระบวนการทางสมอง ที่ต้องใช้สายตาสัมผัส ตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ รู้ เข้าใจ ความหมายของคำ และสัญลักษณ์ ในรูปของความคิด ความรู้ ของผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน ผู้อ่านนำความหมายนั้นไปใช้ประโยชน์

จากความหมายของการอ่านดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การอ่านหมายถึงความสามารถในการ แปลความหมายของตัวอักษร คำ กลุ่มคำ ประโยชน์ ข้อความ สัญลักษณ์ เครื่องหมายและรูปภาพที่ อ่านออกมากให้เป็นความรู้ความคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันและสามารถเลือกความคิด ที่ดีไปใช้ประโยชน์ได้

ความสำคัญของการอ่าน

วินัยวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการอ่านไว้อย่างมากหมายและน่าสนใจ ดังนี้

สนิท สัตติโยภัส (2547 : 31) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า

1. ช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด และยกระดับความรู้ ระดับตติปัญญาให้สูงขึ้น การอ่านมากย่อมรู้มาก คลาดรู้เท่าทันคน
2. ในวัยเรียนต้องใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า
3. นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น อ่านคำแนะนำในการวางแผน การเจรา การเข้าสังคม การแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตจริงแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
4. ในการประกอบอาชีพ บุคคลที่แสวงหาความรู้ความสามารถได้ดีนั้นให้ทันสมัยย่อม เจริญก้าวหน้าในอาชีพ และวิธีการสำคัญในการพัฒนาศักยภาพดังกล่าว คือการอ่าน

ตัวหัวรับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 6) ได้ให้ความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนจำเป็นต้องอ่าน เพื่อหาความรู้
2. เป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จาก การอ่านไปพัฒนาตนและพัฒนางาน

3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป

4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิด และผลลัพธอรอบรู้ เท่าประสมการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิดเกิดสติปัญญาเป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีการหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุด และได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้คนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้อย่างมีความสุข

7. การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์และสังคม

8. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

ส่วนพงศ์เกยน สนธิไทย (2550 : 30-31) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการแสวงหาความรู้ การค้นคว้าจากห้องสมุดและจากแหล่งต่างๆ เป็นการค้นคว้าที่สำคัญนอกเหนือจากการฟังเพราะการฟังเป็นเพียงการสรุปข้อมูลเพียงกว้างๆ แต่การอ่านได้ความรู้มากกว่า

2. การอ่านช่วยให้มีความฉลาดรอบรู้ การอ่านวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์และหนังสือทุกชนิด จะได้รับความรู้ในข่าวสาร เรื่องราว ความเคลื่อนไหว จะทำให้เกิดความคิดและสติปัญญากว้างขวางขึ้น

3. การอ่านเป็นการสร้างเกริมบุคลิกภาพ การอ่านจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงเป็นการสนับสนุนความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนอื่นและสามารถเข้าสังคมได้อย่างไม่ขัดขืน

4. การอ่านทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือประเภทบันเทิง เป็นหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน

ในเรื่องนี้ จินตนา ใบกาญจน์ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2552 : 37) ได้สรุปการบรรยายของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟัง

2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลา และสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้

3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่นอย่างอื่นซึ่งมีอายุในการใช้งาน โดยจำกัด

4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการ ได้เองในขณะอ่าน

5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองตี่ มีสมานิษฐานกว่า 非常多的กว่าสื่ออื่นอย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่าน จิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ

6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่าน ได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรือทุกตัวเป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มใหม่ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้

7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออื่นอย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็น ได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระ ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่ม สามารถนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

วรรณี โสมประยูร (2553 : 128-129) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อคน ทุกเพศทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาทุกรอบด้าน ผู้เขียนต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆ เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

1. ในชีวิตประจำวัน คุณเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจลับลับตัวและการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ในสังคม

2. การอ่านช่วยให้บุคคลนำความรู้ และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุง และพัฒนาอาชีพ หรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

3. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

4. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างติดเชือดและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มนักถกเถียง และความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

5. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

6. การอ่านเรื่องราวต่างๆ ในอดีต เช่น ศิลาการิก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้อนุชนรู้จักอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

นอกจากนี้กรมวิชาการ (อ้างถึงใน สำนัก รักสุทธิ, 2553 : 10) ได้ระบุถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. สามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจัดเวลาและสถานที่สามารถนำไปไหนมาไหนได้
2. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่นๆ ซึ่งก็มีอายุใช้งานโดยจำกัด
3. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดการสร้างจินตนาการ ได้ลงในขณะอ่าน
4. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมាមินานกว่าสื่ออื่นอย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่านจิตใจต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจ พิเคราะห์ข้อความ

5. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะอ่านแล้วไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้

6. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ ราคาถูกกว่าสื่ออื่นอย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและศักดิ์ศรีมากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ

7. ผู้อ่านคิดเป็นด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระ ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

8. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการอื่นๆ อาทิ เช่น การฟัง

จากความสำคัญของการอ่านดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่ใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ ความเพลิดเพลินมาสู่ผู้อ่านและได้รับประสบการณ์ไปพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ ระบบการสื่อสาร เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้า และส่งผลไปถึงการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ ของประเทศไทยต่อไป

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านหนังสือทุกครั้ง ผู้อ่านต้องมีจุดมุ่งหมายในการอ่านซึ่งการอ่านในแต่ละครั้งและแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อ่านว่าต้องการอ่านเพื่อจุดประสงค์ใด สนิท สัตต์ โยภาส (2547 : 32) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านคือ

1. อ่านเพื่อความรู้
2. อ่านเพื่อความคิด
3. อ่านเพื่อความบันเทิง
4. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ

อนงค์ศรี วิชาลัย (2550 : 17) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. อ่านเพื่อศึกษาความรู้ในศาสตร์แต่ละสาขาวิชา
2. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน บันเทิงใจ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. อ่านเพื่อสำรวจหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองอยากรู้
4. อ่านเพื่อฝึกฝนทักษะการอ่านออกเสียง อ่านทำนองเสนาะ อ่านในใจ และอ่านจับ

จุดมุ่งหมายของการอ่านที่สำคัญ

5. อ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง ข้อห้าม ระเบียบกฎเกณฑ์และคำแนะนำ นำ
นอกจากนี้ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2552 : 36) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเพื่อสำรวจหาความรู้ การอ่านควรอ่านอย่างหลากหลาย เช่น หนังสือประเภทต่างๆ ตำราทางวิชาการ สารคดี งานวิจัย หรืออ่านผ่านอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อสำรวจหาความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย เรื่องสื้นเรื่องแปล การ์ตูน บทประพันธ์ บทเพลง จะได้รับความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่อง
3. เพื่อสำรวจหาข่าวสารความคิด อ่านได้จากนักความ บทวิจารณ์ รายงาน และไม่ควรเจาะจงอ่านเฉพาะสื่อที่นำเสนอตรงกับความคิดของตน การอ่านในมุมมองที่กว้างจะทำให้มีเหตุผลอื่นๆ นาประกอบการวิเคราะห์ได้ดีขึ้น
4. เพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางแต่ละครั้ง เช่น การอ่านที่ไม่ได้เจาะจงแต่เป็นการอ่านเป็นบางครั้งบางคราว ในเรื่องที่ตนอยากรู้ การอ่านประกาศต่างๆ การอ่านโฆษณา แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สถากดิษ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง อ่านเพื่อความรู้ และนำไปใช้เชื่อมโยงไปสู่การอ่านเชิงวิเคราะห์ และคิดวิเคราะห์
5. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. การอ่านเพื่อพัฒนาและปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ

สำหรับบรรณี โสمنประยูร (2553 : 134-135) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการอ่าน ตำรา บทความ สารคดี
2. เพื่อความบันเทิง เป็นการอ่าน นวนิยาย การ์ตูน วรรณคดี
3. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการอ่านประเภทช่วงหัวต่างๆ
4. เพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เป็นการอ่านสารคดี ประวัติศาสตร์
5. เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูล เป็นการอ่านข่าวต่างๆ
6. เพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นของจริง เช่น การอ่านโฆษณา

ต่างๆ

7. เพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น การอ่านบทความในวรรณสร
8. เพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง คำแนะนำ คู่มือการใช้เครื่องไฟฟ้า
9. เพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อร้อง เช่น อ่านบทละคร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายที่หลากหลาย เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ ความบันเทิง หาแนวคิด ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิด เหตุผล การอ่านจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะต้องฝึกฝนให้เกิดเป็นทักษะตั้งแต่ระดับอนุบาล ระยะรวมศึกษา การอ่านอยู่เป็นประจำ จะเป็นการฝึกทักษะทำให้ผู้อ่านรักการอ่าน มีความสามารถในการอ่าน อ่านได้อย่างถูกวิธี

ประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านมีประโยชน์มากนักดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ เช่น พวารณ คุหะภินันทน์ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านว่า การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษา เล่าเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ช่วยในการค้นคว้าเขียนรายงาน ทำการบ้าน เมื่อจบการศึกษาแล้วการอ่านยังมีประโยชน์ในการนำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิตให้มีความสุข คนที่เรียนหนังสือเก่งมักเป็นคนที่อ่านเก่งและตรวจคัดกรองคัดกรอง (2546 : 7-8) ได้สรุปประโยชน์ของการอ่านไว้ว่า

1. เป็นการพัฒนาสติปัญญา ทำให้มีความรู้ ความฉลาด มีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิต
2. ทำให้มีความรู้ในวิชาการค้านต่างๆ
3. ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์บ้านเมือง
4. ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้
5. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด ได้ข้อคิดจากการอ่านนิทาน

การ์ตูน นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นต้น

6. ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่าน ผู้ที่อ่านเป็นประจำจะทำให้เกิดความชำนาญ สามารถอ่านได้เร็ว เข้าใจและจับใจความสำคัญได้ถูกต้อง สามารถประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล

7. ทำให้ชีวิตมีการพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ประสบความสำเร็จ ผู้ที่อ่านมากย่อมรู้เรื่องราวมาก มีความคิดที่หลากหลายว่างไกลนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ชีวิตมีคุณค่า

8. ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ เพราะการอ่านมากจะทำให้ได้รับข้อมูลต่างๆ สะสมไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นจะมีความมั่นใจ ไม่ขัดขืน

สำหรับสุวัตตน์ วิวัฒนานนท์ (2552 : 38) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านว่า การอ่านมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ก่อให้เกิดความรู้ ความคิด การค่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการเรียนรู้ รักษาที่ (2553 : 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านว่า การอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้นและมีผลต่อทักษะการฟัง พูด เก็บ เก็บ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การอ่านมีประโยชน์ต่อคนเราทุกเพศทุกวัย เริ่มตั้งแต่วัยอนุบาล จนถึงระดับอุดมศึกษา ช่วยให้คนมีความรู้ ความคิด มีการพัฒนาชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทำให้ลังกม ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบดังที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 9) กล่าวถึงดังนี้

1. ผู้อ่าน การอ่านจะไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีผู้อ่าน
2. ตัวอักษร ผู้อ่านเห็นตัวอักษรและอ่านได้ แต่ไม่เข้าใจความหมายไม่ถือว่าเป็นการอ่าน

3. ความหมาย ผู้อ่านเห็นตัวอักษรอ่านได้ เข้าใจความหมาย ถือเป็นการอ่านแต่ไม่สมบูรณ์ เพราะมีเพียงทักษะด้านความเข้าใจ

4. เลือกความหมาย ผู้อ่านเห็นตัวอักษร เข้าใจความหมาย เลือกความหมายที่ดีที่สุด โดยอาศัยการพินิจพิจารณาด้วยเหตุผลจะถือเป็นการอ่านที่สมบูรณ์

5. การนำไปใช้ การอ่านจะมีความสมบูรณ์ที่สุด เมื่อผู้อ่านเห็นตัวอักษร เข้าใจความหมาย สามารถเลือกความหมายที่ดีที่สุดนำไปใช้ในชีวิตประจำวันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคมถือเป็นการอ่านที่สมบูรณ์ที่สุด

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 1) กล่าวว่าก่อนที่จะสอนหรือฝึกเด็กอ่านนั้นควรศึกษาองค์ประกอบซึ่งจะส่งผลต่อการอ่าน ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา เด็กมีสติปัญญาไม่เท่ากัน จึงไม่ควรเน้นให้อ่านได้เท่ากันในเวลาเดียวกัน
2. วุฒิภาวะและความพร้อม การอ่านต้องอาศัยทักษะต่างๆ เช่น การใช้สายตา การใช้อวัยวะในการอ่านเสียง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ
3. แรงจูงใจ แรงจูงใจมีทั้งภายนอกและภายใน ภายนอก ได้แก่ พ่อแม่ ครู ภายในได้แก่ การค้นพบด้วยตนเองว่าชอบหรือไม่อย่างไร
4. สภาพร่างกาย ร่างกายที่สมบูรณ์จะช่วยให้สุขภาพดี ร่าเริง แล้วใส่กระตือรือร้น
5. สภาพอารมณ์ อารมณ์ที่เปลี่ยนไปจะทำให้เด็กอ่านได้ดี
6. สภาพแวดล้อม ทั้งที่บ้านและโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการอ่านสูงมาก
7. การวางแผนการอ่านให้เด็ก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการอ่านนั้นจะต้องมีผู้อ่าน และในการสอนเด็กอ่านนั้นจะต้องคำนึงถึงระดับสติปัญญา วุฒิภาวะและความพร้อม มีแรงจูงใจ สภาพร่างกายสภาพอารมณ์ และสภาพแวดล้อม มีตัวอักษร ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของตัวอักษร เลือกความหมายที่ดีนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนของกระบวนการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาเป็นเสียง และการรับรู้ระหว่างตากับประสาทตา แล้วส่งไปยังสมองและได้รับการยอมรับซึ่งแปลความจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 62) กล่าวดังนี้

1. การเตรียมการอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้ออย่างจากสารบัญ คำนำ
2. จุดมุ่งหมายของหนังสือ ตั้งจุดประสงค์ในการอ่านว่าอ่านเพื่ออะไร เค้าความว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เตรียมสมุด ดินสอ สำหรับจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ
3. การอ่าน จะอ่านตลอดเด่นหรือเฉพาะตอนที่ต้องการอ่าน นำความรู้จากการอ่าน คำความหมายของคำ การแบ่งวรรคตอน มาใช้ในการอ่าน การอ่านเร็วจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีกว่าผู้อ่านชา

4. การแสดงความคิดเห็นผู้อ่านจะต้องจดบันทึกข้อความที่สำคัญ เขียนแสดงความคิดเห็น ตีความจากข้อความที่อ่าน อ่านช้าในตอนที่ไม่เข้าใจ ตั้งข้อสังเกตจากเรื่องที่อ่าน

5. การอ่านสำรวจ อ่านช้าโดยเลือกอ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำและภาษาที่ใช้สำรวจและเขื่อมโยงเหตุการณ์ในเรื่องและการดำเนินเรื่อง สำรวจคำสำคัญที่ใช้ในหนังสือ

6. การขยายความคิด บันทึกความคิดเห็น คุณค่าของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่อง กับชีวิตจริง

สำหรับก่อสร้างศัพท์พาณิชย์ (อ้างถึงใน วรรภี โสมประยูร, 2553 : 131) ได้กล่าวถึงกระบวนการอ่านที่มีขั้นตอนดังนี้

1. สัมผัส (Sensation) โดยใช้สายตาข้องคุหนังสือ
2. รับรู้ (Perception) รับรู้รู้ปร่างคำเมื่อได้สัมผัส
3. เข้าใจความหมาย (Comprehension) เข้าใจคำที่ได้ฟัง ดังนั้น การทำหนังสือควรนำคำจากคำพูดเด็กมาเขียน
4. ใช้ความหมายที่ได้มา (Utilization) เป็นขั้นสุดท้ายของการอ่าน คือ การคิดมอนໂโร (อ้างถึงใน วรรภี โสมประยูร, 2553 : 131) กล่าวว่ากระบวนการอ่านประกอบด้วย

ปัจจัย 4 ประการ คือ

1. การรับรู้ เห็นชัด ดำเนินความจำรูปคำเข้าใจ อ่านได้
 2. เข้าใจคำ หรือประميคที่อ่าน เข้าใจความหมาย แปลความ ตีความ ใช้ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับลั่งที่อ่าน
 3. การตอบสนอง การแสดงออกด้านอารมณ์ ความรู้สึก โดยอาศัยประสบการณ์เดิม และสติปัญญา เมื่อเกิดความพอใจก็อยากอ่านต่อไป ถ้าไม่พอใจก็เบื่อและเลิกอ่าน
 4. บูรณาการรับแนวคิดจากเรื่องที่อ่าน ไปเพิ่งและขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น
- นอกจากนี้ วรรภี โสมประยูร (2553 : 132) กล่าวว่า กระบวนการอ่านจะมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ การรับรู้ การตีความ และการตอบสนอง จึงทำให้กระบวนการอ่านครบวงจร และถือความหมายของมาได้
- จากการกระบวนการอ่านที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการอ่านจะต้องมี การรับรู้ ความเข้าใจ ตอบสนองและการแสดงออกทางความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิมช่วยปูทางแต่

ลำดับขั้นพัฒนาการอ่าน

ลำดับขั้นพัฒนาในการอ่านจะดำเนินไปตามลำดับขั้นของพัฒนาทางร่างกายซึ่งเด็กมีความสนใจต่างกันตามอายุ ดังที่ เกศริน จันทร์หอม (2549 : 2) กล่าวว่าลำดับขั้นพัฒนาการอ่านแบ่งเป็น 6 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนเริ่มอ่าน เริ่มตั้งแต่การgonถึงวัยก่อนเข้าโรงเรียน
2. ขั้นเริ่มต้นอ่าน เริ่มตั้งแต่อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กคุ้นเคยกับคำง่ายๆ ที่อยู่ใกล้ตัว และพูดประโภคสั้นๆ การสอนในขั้นนี้ควรให้เด็กรู้จักคำและความหมายโดยใช้ภาพเป็นสื่อเชียนคำอธิบายให้ภาพลับๆ
3. ขั้นเริ่มต้นอ่านอ่านอ่านอีกครั้ง เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. ขั้นถ่ายโยงความรู้ เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กจะพบทนั้งสื่อประเภทต่างๆ
5. ขั้นวุฒิภาวะระดับกลาง เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กจะมีทักษะการอ่านเพิ่มขึ้น ครุกรารเริ่มสอนอ่านอ่านอ่านวิจารณญาณ
6. ขั้นวุฒิภาวะระดับสูง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เด็กจะเดือดหนังสือที่อ่านแตกต่างกัน ผู้อ่านจะมีเทคนิค วิธีอ่าน รู้สัพท์วิชาการ รู้วิธีอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนอ่านต้องอาศัยหลักการที่ถูกต้องและมีลำดับขั้นในพัฒนาการอ่านหลายๆ ขั้น คือ ขั้นก่อนเริ่มอ่าน ขั้นเริ่มต้นอ่าน ขั้นเริ่มต้นอ่านอ่านอีกครั้ง ขั้นถ่ายโยงความรู้ ขั้นวุฒิภาวะระดับกลาง ขั้นวุฒิภาวะระดับสูง ซึ่งแต่ละขั้นจะมีความสำคัญซึ่งครุกรารรู้ เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามลำดับขั้นให้ได้รับผลสำเร็จในการอ่าน

การอ่านแบบวิเคราะห์

ชนาธิป พรกุล (2551 : 82-83) ได้กล่าวว่าการอ่าน การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดที่ต้องอาศัยทักษะการคิด เมื่อผู้อ่านได้รับข้อมูลเรื่องราวเพื่อทำความเข้าใจ ผู้อ่านต้องใช้ทักษะการคิด ตามขั้นตอนซึ่งขั้นตอนของการอ่านแบบวิเคราะห์ ดังนี้

1. สำรวจข้อความทั้งหมด ก้นหาคำหรือข้อความที่ไม่รู้ความหมาย สังเกตเครื่องหมายต่างๆ ที่ชี้แนะนำความหมาย หากไม่พบก็สามารถค้นหาความหมายจากพจนานุกรม ขั้นนี้คือการแปลความหมาย
2. สำรวจต่อไปว่าข้อความมีคำหรือข้อความที่ไม่เข้าใจ และไม่สามารถหาความหมายโดยตรงได้ จำเป็นต้องใช้ การคิดวิเคราะห์

3. สำรวจข้อมูลเพื่อรวมองภาพรวมด้วยการตั้งคำถาม ตามตัวเองเพื่อกันหาคำตอบ
4. เมื่อพบข้อมูลจำนวนมาก ลักษณะต่างๆ จำเป็นต้องจัดกลุ่มให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งต้องเริ่มด้วยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและจำแนกประเภทเสียก่อน
5. ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่มีปัจจัยต่างกัน หรือมีการเกิดก่อน-หลัง จึงต้องมี การเรียงลำดับ
6. ข้อมูลที่จัดกลุ่มไว้ดีแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างกลุ่ม ต้องใช้การเชื่อมโยง และให้เหตุผล

7. การให้เหตุผลจากข้อมูลที่มีอยู่ บางครั้งยังไม่พอต้องอาศัยการสรุปอ้างอิง สำหรับ เกรียงวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552 : 18) เสนอว่า การอ่านแบบวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ ใช้ความคิดพิจารณาและไตรตรองอย่างวินิจฉัย รอบคอบ สามารถจำแนกแยกเป็นส่วนๆ เช่น ส่วนที่ เป็นสาระสำคัญ ส่วนขยาย ตามหลักการหรือกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และสามารถวินิจฉัย สาระสำคัญที่ผู้เขียนได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

นอกจากนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 4-5) กล่าวว่า การอ่านแบบวิเคราะห์ เป็นการอ่านที่ฝึกฝนให้ผู้อ่านรู้จักใช้ความคิด สดิปัญญา และความรอบรู้ต่อ สิ่งที่อ่าน โดยมีขั้นตอน ดัง

1. การรวบรวมข้อมูล ผู้อ่านต้องมีความสังเกต หากความรู้ความเข้าใจโดยการstanทนา ซักถาม เเล่เรื่องที่อ่าน
2. การวิเคราะห์ หมายถึง ผู้อ่าน ผู้เรียน ต้องจับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่า ควร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ผลเป็นอย่างไร
3. สรุป หมายถึง การสังเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปความน่าจะเป็น ความน่าเชื่อถือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม
4. ประยุกต์และนำไปใช้ คือ สามารถนำผลจากการอ่านและการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริง โดยคัดเลือก และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปการอ่านแบบวิเคราะห์ ต้องใช้ทักษะในการคิด 10 ทักษะ ได้แก่ การแปลความ การตีความ การตั้งคำถาม การจัดกลุ่ม การเปรียบเทียบ การจำแนก การเรียงลำดับ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล การสรุปอ้างอิง เป็นทักษะกระบวนการที่ทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้อย่างถูกต้องและ มีประสิทธิภาพ

ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิด

สุวัฒน์ วิวัฒนานันท์ (2552 : 45) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า หมายถึง ทำให้ปรากฏ เป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นร่องขึ้นในใจ ไดร์คราวน์ ไคร์ตอร์ คาดคะเน คำนวณ มุ่งมั่น ใจใจ ตั้งใจ ส่วนวนิช สุธารัตน์ (2547 : 24) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า เป็นการแสดงถึงการกระทำ หรือกรรมวิธีที่เกิดจากการทำหน้าที่ของจิตใจในเรื่องต่างๆ ที่กระทำเป็นขั้นตอน เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์นอกจากนี้วีระ สุคลังษ์ (2549 : 11) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองที่ถูก กำหนดโดยจิตใจ และจิตใจถูกกำหนดโดยบริบทของข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ศีลธรรมของแต่ละคน คนที่มีจิตใจนั่นคง มีประสบการณ์กว้าง มีสติ การคิดยอมเที่ยงธรรมและลักษณะ สรีวัฒน์ (2549 : 7) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า เป็นพฤติกรรมภายในสมองที่อยู่ในลักษณะหรือรูปแบบของการปฏิบัติ ทางสมองเป็นกระบวนการแห่งการคิด เกิดจากความวิตกกังวล ความเครียด ไม่สามารถใช้จึงทำอย่าง ได้อย่างหนึ่งเพื่อคลายความรู้สึกไม่สบาย ให้เกิดความสนหายใจขึ้นสำหรับ สุคนธ์ ตินธพานนท์ และ กณา (2551 : 18) ได้กล่าวถึงการคิดว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมอง ที่มีการค้นหาหลักการหรือ ข้อความจริง แล้ววิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป ซึ่งการคิดนั้นอาจมาจากสิ่งเร้า หรือข้อความจริงที่ได้รับ รวมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ผลของการปรับเปลี่ยนการคิดจะช่วยพัฒนาและดับความคิดให้สูงขึ้น

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การคิด คือการที่สมองได้รับสิ่งเร้า และได้ตอบ ออกมาโดยอาศัยประสบการณ์เดิมเช่น โยงกับสิ่งเร้าหรือความจริงที่ได้รับใหม่ มีการปรับเปลี่ยน ความคิด และนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ได้อย่างเหมาะสม

ความสำคัญของการคิด

ลักษณะ สรีวัฒน์ (2549 : 7-14) กล่าวว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์หลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือ ความสามารถในการคิดเป็นลักษณะพิเศษที่แยกมนุษย์ออกจากสัตว์ได้อย่าง ชัดเจนมนุษย์มีความคิด มีเหตุผล คิดวิพากษ์ คิดวิเคราะห์ แยกแยะรายละเอียด ได้อย่างถูกต้อง และ ชัดเจนที่สำคัญคือ มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนสัตว์มีสมองคิด ได้แต่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะ การมีชีวิตที่อยู่รอดเท่านั้น ไม่สามารถคิดด้วยเหตุผล คิดแบบวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ได้เหมือนมนุษย์ การคิดเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการทางสุริยะ สวัสดิภาพ ความปลอดภัย ความต้องการได้รับการ ยอมรับจากสังคมการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ความสามารถในการคิดเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ การคิดมีทั้งคิด ดีและคิดไม่ดี หากคิดดีย่อมทำดี หากคิดไม่ดีย่อมทำไม่ดีความทุกข์ความเดือดร้อนจะตามมา ถ้าเรา เปลี่ยนความคิดได้ ชีวิตเราจะเปลี่ยนไป ความเป็นอยู่ของโลกก็พอลอยเปลี่ยนไปด้วย ความคิดที่ดีทำ

ให้เกิดปัญญา ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ การใช้ความคิดถูกวิธี การรู้จักคิด การคิดเป็น การคิดที่มีระบบระเบียบ และอาจสรุปความสำคัญของการคิดเป็นประเด็นสำคัญๆ ได้ดังนี้

1. การคิดเป็นธรรมชาติของความคิดของมนุษย์ที่สำคัญที่สุด เพราะมีผลและเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ในการดำเนินชีวิตของคนและสังคม ถ้าทุกคนคิดดี คิดถูกต้อง คิดเหมาะสม การดำเนินชีวิตของแต่ละคนและความเป็นไปของสังคมก็จะดำเนินไปอย่างมีคุณค่า การคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ เพราะ 在การดำรงชีวิตต้องพนักันปัญหา อุปสรรคต่างๆ อยู่เสมอ และต้องพยายามหาคำตอบให้ได้ในการแก้ปัญหา พร้อมกับการแสดงให้ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกันเด็กจึงต้องช่วยพัฒนา ความสามารถในการคิดให้เต็อกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความคิดไปใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การคิดกับภาษา ใน การคิดจะต้องใช้ภาษาต่ออุปกรณ์ให้ผู้อื่นรู้ว่าต้องการอะไร หากไม่มีภาษาความคิดไม่เกิด เนื่องจากความคิดของมนุษย์แต่ละคนจะเป็นไปตามสภาพแวดล้อม ทางสังคมซึ่งมีความแตกต่างกัน โครงสร้างของภาษาที่มนุษย์แต่ละหมู่แต่ละกลุ่ม ที่ใช้เป็นสื่อทำ ความเข้าใจระหว่างกัน มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การเรียนรู้ และการคิดทางเหตุผลของพวคเข้า

3. การคิดกับพฤติกรรม การคิดก่อให้เกิดการกระทำ ดังนั้นผู้ที่มีความคิดจะทำอะไร ย่อมมีการ ไตรตรอง พิจารณาให้ละเอียดรอบคอบถึงผลดีผลเสียก่อนลงมือกระทำ จึงจะได้รับ ความสำเร็จ ในกิจการงานนั้นๆ การคิดจึงเป็นกระบวนการทางจิต ใจที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ แม้ว่าทุกคนจะมีความคิด แต่ก็มองไม่เห็น ได้โดยตรงต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก และการกระทำ

4. การคิดกำหนดความเป็นตัวเรา การคิดจะเป็นตัวกำหนดความเป็นตัวเรา เราคิด อย่างไร เรารู้อะไร ซึ่งจะทำให้เราแสดงออกทั้งคำพูดและการกระทำ โดยถ่ายทอดเป็นการเขียน การพูด การกระทำ

5. การคิดเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ความรู้ความเข้าใจ คุณเราจะเริ่มคิดและหา คำตอบให้ได้ยิ่งขึ้นหากได้ใช้เวลาในการคิดทบทวน คิด ไตรตรองเกี่ยวกับเรื่องนั้นก่อนที่จะตัดสินใจ จึงมีกำลังล้ำนาเเต่โบราณว่า “จะคิดก่อนนุಡ แลกคิดก่อนทำ”

6. การคิดเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ การที่เราจะตัดสินใจได้ดีหรือไม่ดีนั้นจะ อาศัยเพียงความคิดอย่างเดียวคงไม่พอ เราต้องมีข้อมูลและทางเลือกที่หลากหลาย โดยอาศัยข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ การระคุมความคิดเห็น การเมริยนเทียบตัวเลือกต่างๆ มาตัดสินใจเพื่อ พิจารณาว่าตัวเลือกใดเหมาะสม

7. การคิดนำมารชีส์การเปลี่ยนแปลงของโลก ด้วยลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการต่างๆ ทั้งด้านพื้นฐาน อันได้แก่ ปัจจัยสี่ และความปลอดภัยในชีวิต ความสำเร็จ ดังนั้นความสามารถที่จะอยู่ในโลกได้อย่างมีคุณค่าต้องเกิดจากการสร้างคนให้คิดเป็น ทำเป็นสังคม ได้สร้างคนไม่รู้จักคิด ก็ต้องเป็นสังคมถ้าหลัง เพราะบุริโภคแต่ผลผลิตจากความคิดผู้อื่น

8. การคิดสร้างความสามารถในการแข่งขันในสังคมแห่งความรู้ การที่บุคคลในสังคม มีระดับการศึกษาและความรู้เพิ่มขึ้นมากขึ้นนี้ เป็นผลให้เกิดการเพิ่มจำนวนคู่แข่งในอนาคต องค์การธุรกิจ หรือแม้แต่ประเทศที่จะอยู่รอดและประสบความสำเร็จได้ ต้องใช้ความได้เปรียบเชิง การแข่งขันที่ใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างกลยุทธ์หนีคู่แข่ง เพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการ ของตน สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องใช้การคิด ความรู้ความเข้าใจมาเกี่ยวข้อง

สอดคล้องกับพิทย์วัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2549 : 3) กล่าวว่า การคิดทำให้มนุษย์มีความ เป็นมนุษย์ สามารถแก้ปัญหาเองได้ สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆเพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต เช่น

1. การกำหนดความเป็นตัวของเรา ทำให้เรารู้ว่าเราถังทำอะไร คิดอย่างไร รู้อะไร แล้วถ่ายทอดออกมายังรูปภาพฯลฯ ภาษาพูด การกระทำ

2. การคิดเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ ในแต่ละวันจะมีความคิดมากมายมากับ สมองของเราทำให้เราต้องตัดสินใจ การตัดสินใจให้รอบคอบต้องอาศัยข้อมูลทางเดือก เช่น ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อเปรียบเทียบทางเลือกที่ดีที่สุด

3. นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่างๆของโลกมนุษย์ความต้องการความสำเร็จ ในชีวิต จึงพยายามต่อสู้ให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ

4. สร้างความสามารถในการแข่งขันในสังคมแห่งความรู้

ตลอดจนวีระ สุคสังข์ (2549 : 11) กล่าวว่า การคิดเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน มีการคิดพิจารณาเมื่อประสบเหตุการณ์ต่างๆ รู้จักคิดป้องกัน แก้ไขปัญหา สร้างสรรค์ พัฒนา หากคนในสังคมคิดเป็นระบบ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุค โลกกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสุข

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลต้องอาศัยความคิดมาเป็นพื้นฐาน ถ้าหากคนคิดดี คิดถูกต้อง คิดเหมาะสม สังคมนั้นก็จะดำเนินไปอย่างมีคุณค่า การกระทำสิ่งใดก็ตาม ต้องคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ หาข้อมูลทางเลือกที่หลากหลาย ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม แกะต้องมีการระดมความคิดของคนในสังคม จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ ได้เปรียบในการแข่งขัน

ประเภทของการคิด

ชัยพร วิชาวนช (อ้างถึงใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 12-13) จำแนกการคิดออกเป็น 2 ประเภท กือ การคิดฟุ่งกับการคิดตรีกตรอง

1. การคิดฟุ่ง เกิดขึ้นได้ทุกขณะจำแนกได้ 3 ประเภท กือ

1.1 การคิดเชื่อมโยง เราเชื่อมโยงความรู้สึกสัมผัต่างๆ เข้าเป็นความคิดเชื่อมโยง ความคิดต่างๆ เข้าเป็นความคิดที่ซับซ้อน

1.2 การนึกฝัน การคิดฟุ่งของคนเรามิได้เพียงคิดเชื่อมโยงจากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่อง หนึ่งเท่านั้น เรื่องที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอาจรวมกันเป็นเรื่องเป็นราว เรียกว่าการนึกฝัน (Fantasy) การนึกฝันมักปรากฏเป็นมโนภาพ (Imagery) เรียกว่าผืนกลางวัน (Daydream)

1.3 การฝัน การฝันเป็นการคิดฟุ่งในขณะหลับ มีความสมจริงมาก บางครั้งฝันเป็นเรื่องเป็นราวคิดต่อ กัน ในขณะฝัน ผู้ฝันจะไม่ทราบว่าเป็นความฝันจะทราบว่าเป็นฝันก็เมื่อได้ตื่นขึ้นมาและยังจำความฝันนั้นได้

2. การคิดตรีกตรอง ตรงข้ามกับคิดฟุ่ง เป็นการคิดทบทวนเพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุด เป็นการคิดที่ต้องใส่ใจในสิ่งที่เป็นปัญหา การคิดตรีกตรองทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ สามารถเตรียมการเพื่ออนาคต ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ จุดมุ่งหมายของ การศึกษาที่สำคัญ ประการหนึ่ง กือ การฝึกให้ผู้เรียนสามารถคิดตรีกตรองอย่างถูกต้อง จำแนกเป็น 4 ประเภท กือ

2.1 การอุปนัย (Induction) หมายถึง การสรุปเป็นกฎเกณฑ์จากผลการสังเกต บางส่วนจากตัวอย่างเพียงบางส่วนเท่านั้น

2.2 การนิรนัย (Deduction) หมายถึงการคิดจากข้อความหนึ่งไปยังอีกข้อความ หนึ่งตามหลักเหตุผล เช่น “ถ้า A ไม่มากกว่าหรือน้อยกว่า B” เราสามารถคิดต่อตามหลักเหตุผลได้ว่า “A เท่ากับ B” การนิรนัยยึดถือหลักเหตุผลเป็นสำคัญ หากข้อความแรกเป็นจริง ข้อความที่สรุปจากข้อความแรกก็จะต้องเป็นจริงด้วย นักประชัญตั้งแต่เอดิสโตเติล ได้พยายามสร้างระบบเบี่ยงเบี้ยน นิรนัยอย่างมีระบบ เพื่อให้การให้เหตุผลเป็นไปอย่างถูกต้องวิธีนิรนัยเหล่านี้เรียกวรวมกันว่า ตรรกวิทยา (Logic) ตรรกวิทยาเป็นวิธีคิดขั้นสูงสุดที่มนุษย์สามารถคิดได้

2.3 การแก้ปัญหา ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อสภาพที่ต้องการแตกต่างจากสภาพที่เป็นปัจจุบัน ความแตกต่างคือปัญหา การแก้ปัญหาคือ การทำให้ความแตกต่างหมดไป กระบวนการแก้ปัญหาที่พบมากในชีวิตประจำวัน คือ การลองผิดลองถูก ชิงธอร์นไดค์ (Thorndike) เชื่อว่าเป็นวิธีการพื้นฐานของการแก้ปัญหา ดิวอี้ (Dewey) ได้เสนอข้อค้นพบการคิดแก้ปัญหาของมนุษย์ 5 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 รู้สึกว่ามีปัญหา ขั้นที่ 2 กำหนดให้ชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร ขั้นที่ 3 เสนอวิธี

แก้ปัญหา ขั้นที่ 4 คาดคะเนผลที่เกิดจากวิธีแก้ปัญหาแต่ละวิธี ขั้นที่ 5 การสังเกตและการทดลองเพิ่มเติมเพื่อเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง

2.4 การตัดสินใจ (Decision Making) มุน്�ย์เราต้องตัดสินใจตลอดเวลาจะกินอะไรทำอะไร การตัดสินใจบางอย่างง่ายบางอย่างยาก ต้องปรึกษากันอีกก่อนตัดสินใจ

นอกจากนี้วิระ สุคสังข์ (2550 : 19-21) กล่าวว่า การคิดที่เป็นพื้นฐานสำคัญและจำเป็นต่อการส่งเสริมฝึกฝนให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาคือ

1. การคิดที่เป็นหัวใจของการคิด คือ เป้าหมายของการคิด ลักษณะในการคิด ในทางที่ผิด เช่น คิดเข้าข้างตนเอง คิดแต่ประโยชน์ส่วนตัว จะทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย การคิดของมุนย์ อุ้ยกาย ให้อิทธิพลของเชื้อชาติ ลักษณะ ปัญญา ทฤษฎี ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา เทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง หากปัจจัยเหล่านี้ ไม่เอวร้าย การคิดของมุนย์ย่อมมีเป้าหมายไปในทางที่ถูกต้องดีงาม

2. การคิดด้านพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับ คือ การคิดคล่องกล้าที่จะคิด ความคิดหลังไหลดอกมองมาอย่างรวดเร็ว สามารถนำไปแก้ปัญหาได้ทันท่วงที การคิดหลากหลาย คือ คิดให้ได้ข้อมูล คิด ได้หลายลักษณะ หลายประเภทหลายลักษณะ เป็นการคิดเพื่อสร้างทางเลือก ได้สิ่ที่สุด การคิดจะเปลี่ยนแปลง คือ การคิดให้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดซึ่งส่งผลให้ความคิดมี ความรอบคอบขึ้น การคิดให้ชัดเจน คือ การคิดที่ผู้คิดรู้ว่าตนรู้และไม่เข้าใจอะไรในเรื่องที่คิด เป็นการคิดให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่คิดสามารถอธิบายความคิด ได้ด้วยคำพูดของตนเอง

3. การคิดด้านกลาง ประกอบด้วยการคิดกว้าง หมายถึงการคิดโดยพิจารณาถึง องค์ประกอบให้ได้หลายด้านหลายเอนุน การคิดลึกซึ้ง หมายถึง การคิดที่ทำให้เข้าใจความซับซ้อน ของโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุใน โครงสร้างของเรื่องที่คิด การคิดไกล หมายถึง การประมวลข้อมูลทั้งในระดับกว้างและระดับลึก เป็นการคิดอย่างมีเหตุผลที่ทำให้สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้ โดยใช้หลักเหตุผลแบบนิรนัยหรืออุปนัย การคิดแบบนิรนัย (Deduction) หมายถึงการคิดจากข้อความหนึ่งไปยังอีกข้อความหนึ่งตามหลักเหตุผล ยึดถือเหตุผล เป็นสำคัญอิสโทเดล ได้พยากรณ์สร้างระบบเบี่ยงบวชีคิดนิรนัยอย่างมีระบบ เพื่อให้การให้เหตุผล เป็นไปอย่างถูกต้อง วิธีนิรนัยเหล่านี้เรียกร่วมกันว่า ตรรกวิทยา (Logic) ตรรกวิทยาเป็นวิธีคิดขั้นสูงสุดที่มนุษย์สามารถคิดได้ ส่วนการคิดแบบอุปนัย (Induction) หมายถึง การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ จากผลการสังเกตบางส่วนจากตัวอย่างเพียงบางส่วนเท่านั้น

4. การคิดดับสูง เป็นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หากบุคคลสามารถคิดได้สถานความคิดที่ผ่านการกลั่นกรองมาดีแล้ว สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ เช่น นำไปแก้ปัญหา

นอกจากนี้ก้า耶 (Gagne) (อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2551 : 19-20) ได้จำแนกประเภทของความคิดออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การคิดอย่างเลื่อนลอย หรือไม่มีทิศทาง คือการคิดจากสิ่งที่พบเห็นจากประสบการณ์ ตรง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการคิดต่อเนื่อง จำแนกย่อยเป็น 5 ลักษณะ คือ

1.1 คิดถึงเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้วเมื่อมีการกระตุ้นจากสิ่งเร้าจำพวกคำพูดหรือเหตุการณ์

1.2 การคิดโดยอาศัยคำสั่งเป็นแนว

1.3 การคิดที่มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันตนเองหรือเพื่อให้เกิดความพอใจในตน เป็นการคิดผันในขณะที่ยังตื่นอยู่

1.4 การคิดผันเนื่องจากความคิดของตนหรือเป็นการคิดผันเนื่องจากการรับรู้หรือตอบสนองตัวเอง

1.5 การคิดหาเหตุผลเข้าข้างตนเองซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อหรืออารมณ์ของผู้คิดมากกว่าขึ้นอยู่กับลักษณะที่แท้จริงของการคิด

2. การคิดอย่างมีทิศทาง หรือมีจุดมุ่งหมาย คือ การคิดที่บุคคลเริ่มใช้ความรู้พื้นฐานเพื่อกลั่นกรองการคิดที่เพื่อฝัน การคิดที่เลื่อนลอยไว้ความหมายเป็นการคิดที่มีทิศทาง โดยมุ่งไปสู่จุดหมายหนึ่ง และเป็นการคิดที่มีบุคลิกของ การคิดหลังจากที่คิดเสร็จแล้ว จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การคิดเริ่มสร้างสรรค์ คือการคิดในลักษณะที่คิดได้หลายทิศทาง ไม่ซ้ำกัน หรือเป็นการคิดในลักษณะที่ลองสัมพันธ์ได้ กล่าวคือ เมื่อระลึกสิ่งใดก็จะเป็นสะพานเชื่อมต่อให้ระลึกถึงสิ่งอื่นๆ ได้ต่อไป โดยสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่

2.2 การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ คือการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา สำหรับ Jayaswal (Jayaswal) (อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551 : 19) ได้จำแนกประเภทของการคิดออกเป็น 4 ประเภท จากการคิดแบบง่ายที่สุด ไปจนถึงการคิดอย่างซับซ้อน คือ

1. การคิดรับรู้ เป็นการคิดในระดับง่ายที่สุด
2. การคิดตามการ เป็นการคิดที่อาศัยประสบการณ์และสัญญาณที่มีอยู่ในอุตสาหกรรม การนั่นทำให้คิดถึงเรื่องในอนาคตได้

3. การคิดเชิงโนทัศน์ เป็นกระบวนการคิดก่อนตัดสินใจ โดยอาศัยการวิเคราะห์ ประสบการณ์ที่มีอยู่ในอดีตมาเป็นพื้นฐานในการ อยงความคิดไปถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การคิดเชิงโนทัศน์ต้องอาศัยการคิดในข้อ 1 และ 2 รวมกัน

4. การคิดเชิงตรรกะ เป็นการคิดที่ซับซ้อนที่สุด เป็นการนำเสนอในทัศน์หลากรูปแบบ ในทัศน์ มาเข้ม โยงเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

ตลอดจนสาระนี้ บัวศรี (อ้างถึงใน สุคนธ์ ลินพานนท์, 2551: 20) ได้แบ่งประเภทของ การคิด ดังนี้

1. การคิดโดยแยกประเภท
2. การคิดโดยตัดประเด็น เป็นการคิดแบบตัดประเด็นออกไปทีละอย่าง การคิดแบบนี้นิยมใช้กันในการสืบสวนสอบสวน
3. การคิดแบบอุปนัย เป็นการคิดจากส่วนรายละเอียดไปสู่ส่วนสรุป เริ่มต้นจากการสังเกต การทดลองอ่าน เมื่อเห็นว่าจริงจังสรุป
4. การคิดแบบนิรนัย เป็นการคิดที่เริ่มต้นจากข้อสรุปหรือทฤษฎีไปสู่ส่วนรายละเอียด
5. การคิดแบบไตร่ตรอง หรือการคิดสะท้อน เป็นการคิดแบบวิชีวิทยาศาสตร์ ในการศึกษาเรียกว่า วิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีการแห่งปัญญา

จากประเภทของความคิดที่นักการศึกษาถ่วงเวลา สามารถสรุปได้ว่า การคิดมีหลากรูปแบบแต่ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือการคิดระดับพื้นฐาน การคิดระดับสูง การใช้มาเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหานั้นนี่อยู่กับสภาพปัญหา โดยเดี๋ยวการคิดแต่ละอย่างมาใช้ให้เหมาะสม บังคับใจนำความคิดหลากหลายความคิดมาเข้ม โยงเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่กำหนด

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้ ศิริกัญจน์ โกสุมก์ และคณะ (2545 : 51) กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการคิดแยกและเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นมีองค์ประกอบอะไร สำหรับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 2) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ (Analysis) ว่าหมายถึง การจำแนกแยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เช่นสัมพันธ์กันอย่างไร นอกจากนี้สุวิทย์ นุลคำ (2547 : 9) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อค้นหาว่ามีองค์ประกอบย่อยๆ อะไรบ้าง ทำมาจากอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร และมีความเข้ม โยงสัมพันธ์กันอย่างไร ตลอดจนศูนย์ศึกษาการคิดวิเคราะห์แห่งสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในนิช สุชาตัน, 2547 : 123) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ เป็นวิธีคิดที่ทำให้ผู้คิดมีความชำนาญในการคิดสามารถ ก่อให้เกิดผลผลทางปัญญาที่ดีกว่า และสามารถประเมินผลงานทางด้านสติปัญญาได้ดี ส่งผลให้ การกระทำด้านต่างๆ มีเหตุผลดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งทางด้านการดำเนินชีวิตและการทำ กิจกรรมงานทั้งหลาย

2. การคิดวิเคราะห์ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นมาตรฐานของการวัดผลทางสติปัญญา และการ กระทำของมนุษย์ ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่ความสมบูรณ์ถูกต้องของการให้เหตุผล และการตัดสินสิ่ง ต่างๆ

3. การคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดที่เต็มไปด้วยสาระ และมีส่วนสร้างความเจริญแก่ วิทยาการทุกๆ สาขา ทำให้ทุกเรื่องมีความสมบูรณ์ทางด้านเหตุผล และการปฏิบัติทั้งวิชาในสาย วิทยาศาสตร์ ศิลปะและวิชาชีพ

สำหรับนิช สุชาตัน (2547 : 124) กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางปัญญา ที่มีคุณค่าของมนุษย์ เป็นความคิดที่เต็มไปด้วยสาระ มีคุณภาพ โดยแสดงออกมาในลักษณะของการ ให้เหตุผล การตัดสินสิ่งต่างๆ ด้วยความสมบูรณ์เพียบพร้อมทางด้านสติปัญญาและลักษณะ สริวัตตน์ (2549 : 67) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การจำแนกแยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาค้นคว้าว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบ อะไรประกอบขึ้นมา ได้อย่างไร และเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ได้อย่างไรตลอดจนสุดท้าย ทิมอั่ม (2549 : 1) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถแยกแยะข้อมูลเรื่องราว เหตุการณ์ ส่วนประกอบ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่รอบตัว ออกเป็นส่วนย่อยๆ ตามหลักการหรือเกณฑ์ที่กำหนดให้ เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ ความจริงในสิ่งนั้นๆ นำไปใช้แก้ปัญหา ประเมินค่า ตัดสินใจ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ส่วนวีระ สุคังษ์ (2550 : 24) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ที่มีคุณค่าของมนุษย์ เป็นความคิดที่เต็มไปด้วยสาระ มีคุณภาพ โดยแสดงออกมาในลักษณะของการ ให้เหตุผลและการตัดสินต่างๆ ด้วยความสมบูรณ์เพียบพร้อมทางด้านสติปัญญา ในเรื่องนี้เครือวัลย์ กาญจนคุหา (2548 : 25) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ มองเห็น มองออก จากการอ่านเรื่องราว เหตุการณ์ หรืองานเขียนต่างๆ เพื่อหา ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบของเนื้อหานั้นๆ เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง สำหรับ กัญญา สิทธิศุภเศรษฐ์ (2548 : 30) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถ ในการจำแนก แยกแยะ รวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ สามารถสืบค้นข้อเท็จจริงในการเปรียบเทียบ เห็นความสัมพันธ์ เห็นความสัมพันธ์และให้เหตุผลได้และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 5) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์คือการระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ

ข้อมูล ตรวจสอบหาข้อมูลเพื่อช่วยตัดสินใจ ส่วนวิไลลักษณ์ วงศ์วัฒนสุนทร (2551 : 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง การรวบรวม จำแนก แยกแยะเหตุการณ์ ปัญหา หรือเรื่องราวต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์หรือองค์ประกอบของสิ่งเหล่านั้น พร้อมเชื่อมโยงให้เกิดความสูงต้องชัดเจนและนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประพันธ์ศิริ สุสารัจ (2553 : 54) กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนก แยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อกันหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท่องค์ประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้นๆ ตลอดจน รุ่งรัตน์ธิยา เจริญยิ่ง โยชน์ (2553 : 23) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาที่มีคุณภาพ อาศัยการคิดที่ละเอียดลออ รู้จำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล มีความรอบคอบ โดยไม่ค่วนตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดๆ

จากความหมายของการคิดวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสิ่งนั้น โดยใช้เหตุผลและความรอบคอบ องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

ศิริกัญจน์ โภสุมงก์ และ ดารณี คำวัฒน์ (2545 : 51) กล่าวถึงองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่างๆ เป็นความสามารถของคนแต่ละคนที่จะชิงและคิดเห็น

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลและความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไรโดยอาศัยหลักการใด เป็นความสามารถในการให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง ระบุจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นที่สำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ชักจูงผู้อ่าน และรูปแบบภาษาที่ใช้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 24-30) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ว่าประกอบด้วย

1. ความสามารถในการตีความ การตีความ (Interpretation) หมายถึงการพยายามทำความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราจดวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้น การตีความจากความรู้ เช่น คนที่มีความรู้ด้านการบริหารงานบุคคลมาก เมื่อเห็นตัวเลขสถิติการ

ประเมินประสิทธิภาพการทำางานของคนในองค์กร เขาจะสามารถตีความจากสถิติข้อมูลเหล่านี้ได้ไม่ยากการตีความจากประสบการณ์ เช่น เมื่อเห็นเจ้านายยืน เราสามารถตีความบุคลิก ท่าทางหรือสิ่งภายในออกที่แสดงออกได้ว่าเขากำลังอารมณ์ดี คนที่ใส่เสื้อผ้าขาดวิน衫สามารถตีความได้ว่าเขาคงยกจันการตีความจากข้อเขียน เช่นผู้เขียนมีแรงจูงใจอะไรในการเขียน เขียนไปเพื่ออะไร เพื่อนำมาใช้กูง ทำให้แตกแยก

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ แยกแยะและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบอย่างใด อะไรบ้าง กี่หมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญอย่างไร และรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไร

3. ความช่างสังเกต ช่างสังสัยและช่างถาม ขอบเขตของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้หลัก 5 W1H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) เพราะเหตุใด (Why) อย่างไร (How)

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล นักคิดวิเคราะห์จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถนัดหน้าคำตอบได้ว่า

- 4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้
- 4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 4.4 เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 4.5 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง
- 4.6 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.7 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.8 วิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนั้น
- 4.9 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.10 แนวทางแก้ปัญหามีอะไรบ้าง
- 4.11 ถ้าทำเช่นนี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้นิช สุธารัตน์ (2547 : 125-130) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่า การคิดวิเคราะห์ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญสองเรื่อง คือ เรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง กับเทคนิคในการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์

1. ความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องประกอบด้วย
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้เหตุผลต้องชัดเจน
3. ความคิดเห็นหรือกรอบความจริงที่นำมาอ้าง เมื่อมีการให้เหตุผลต้องมีความคิดเห็น หรือกรอบของความจริงที่นำมาสนับสนุน ถ้าสิ่งที่นำมาอ้างนักพร่อง การให้เหตุผลก็จะ

ผิดพลาดตามไปด้วย ความคิดเห็นที่มีประโยชน์จะต้องมีลักษณะกว้าง มีความยืดหยุ่น มีความชัดเจน เที่ยงตรง มีเสถียรภาพ

4. ความถูกต้องของสิ่งที่อ้าง การอ้างอิงข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ มีหลักการอยู่ว่า สิ่งที่นำมาอ้างจะต้องมีความชัดเจน มีความสอดคล้อง มีความถูกต้องแน่นอน ถ้าข้อมูลไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลองค์กรหรือสังคมได้

5. การสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอด การให้เหตุผลจะต้องอาศัยการสร้างความคิด ซึ่งมีตัวประกอบที่สำคัญคือ ทฤษฎี กฎ หลักการ ลักษณะความคิดรวบยอดที่ดี จะต้องมีความกระจาง มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ มีความลึกซึ้ง และมีความเน้นกลางไม่โน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

6. ความสัมพันธ์กับเหตุผลและสมมติฐาน การให้เหตุผลขึ้นอยู่กับสมมติฐาน สมมติฐานต้องกำหนดขึ้นจากสิ่งที่เป็นความจริง และจากหลักฐานที่ปรากฏอยู่

7. การลงความเห็น การให้เหตุผลในทุกๆเรื่อง จะต้องแสดงถึงความเข้าใจด้วยการสรุปและให้ความหมายของข้อมูล

8. การนำไปใช้ เมื่อมีข้อสรุปแล้ว จะต้องมีความคิดเห็นประกอบว่าข้อสรุปที่เกิดขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด นำไปใช้ลักษณะใดถูกต้อง ลักษณะใดไม่ถูกต้อง

เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการคิดวิเคราะห์

เราสามารถเริ่มต้นการคิดวิเคราะห์ด้วยการตั้งคำถาม เนื่องจากแต่ละวัน ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ต่างๆ ได้เข้ามาสู่เราตลอดเวลา ลักษณะคำถามที่จะช่วยให้คิดหาเหตุผลในระดับลึกหรือ เป็นเหตุผลจากการใช้ปัญญาของการคิดวิเคราะห์นั้น จะต้องมีคุณสมบัติ 8 ประการ

1. ความชัดเจน (Clarity) เป็นจุดเริ่มต้นของการคิด เช่น สามารถตัดสินใจได้ ได้หรือไม่ สามารถอธิบายขยายความล่วงหน้าให้มากขึ้นได้หรือไม่ ยังมีเรื่องอะไรอีกในส่วนนี้ที่เรา ยังไม่รู้

2. ความเที่ยงตรง (Accuracy) เป็นคำถามที่บอกว่าทุกคนสามารถตรวจสอบได้ถูกต้อง ตรงกันหรือไม่ เช่น จริงหรือไม่ ทำไม่ถึงเป็นไปได้ สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร เราหาข้อมูลหลักฐานได้อย่างไร ถ้าตรงนี้เป็นเรื่องจริง เราจะตามใครได้บ้าง เราจะตรวจสอบเรื่องนี้ได้อย่างไร ที่ไหน ด้วยวิธีการใด

3. ความกระชับ ความพอดี (Precision) เป็นความกระหัศรัด ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของข้อมูล เช่น จำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหรือไม่

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) เป็นการตั้งคำถามเพื่อคิดเชื่อมโยงหา ความสัมพันธ์ เช่น สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างไร มันเกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นตรงนี้ได้อย่างไร

5. ความลึก (Depth) หมายถึงความหนาในระดับที่ลึก ความคิดลึกซึ้ง การตั้งคำถามที่สามารถเชื่อมโยงไปยังการคิดหาคำตอบที่ลึกซึ้ง เช่น อะไรที่ทำให้ปัญหารือว่า “นี่กันชันช้อนสิ่งใดบ้างที่เป็นความลำบากหรือความยุ่งยากที่เราจะต้องพบ”

6. ความกว้างของการมอง (Breadth) เป็นการทดลองเปลี่ยนมุมมอง โดยให้ผู้อื่นช่วย เช่น มองปัญหานี้โดยใช้วิธีทางอื่นๆ บ้างหรือไม่ ยังมีข้อมูลอะไรในเรื่องนี้อีกหรือไม่ที่ไม่ได้นำมา กล่าวถึง

7. หลักตรรกวิทยา (Logic) มองในด้านของความคิดเห็นและการใช้เหตุผล เช่น ทุกเรื่องที่เราเข้าใจตรงกันหมดหรือไม่ สิ่งที่พูดมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่

8. ความสำคัญ (Significance) หมายถึงการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างแท้จริงหรือไม่ เช่น ส่วนไหนของความจริงที่สำคัญที่สุดยังไม่เรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญอยู่อีกหรือไม่

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 17) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ

1. สิ่งที่กำหนดให้ เป็นสิ่งสำคัญรูปที่กำหนดให้วิเคราะห์ เช่น วัตถุ สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ

2. หลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นข้อกำหนดสำคัญรูปใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนหรือแตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน

3. การค้นหาความจริงหรือความสำคัญ เป็นการพิจารณาส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ แล้วทำการรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุป

ในเรื่องนี้สุพน พิมอ่า (2549 : 3-4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ คือ

1. ความสามารถในการตีความ เป็นการทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เพื่อแปลความสิ่งของนั้น เกณฑ์การตีความของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน ขึ้นกับความรู้ และประสบการณ์เดิม

2. ความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์

3. ความช่างสังเกต สนใจ ข่างถาม ขอบเขตของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ จะมีค 5 W 1 H คือ ใคร(Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) เพราะเหตุใด (Why) อย่างไร (How)

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถค้นหาคำตอบ ได้ว่า

4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้

4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร

4.3 เรื่องนี้มีไรที่เกี่ยวข้องบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร

- 4.4 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง
- 4.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.6 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.7 วิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนั้น
- 4.8 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.9 แนวทางแก้ปัญหามีอะไรบ้าง
- 4.10 ถ้าทำเท่านี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 24-30) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่าประกอบด้วย

1. ความสามารถในการตีความ เราจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่าเป็นอะไรด้วย การตีความ ตีความจากความรู้ ตีความจากประสบการณ์ ตีความจากข้อเขียน
2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์
3. ความช่างสังเกต ช่างสังสัย และช่างตาม
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

สำหรับพวงพยอม ชิดทอง (2551 : 18) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่า ประกอบด้วย ความสามารถในการตีความของสิ่งที่กำหนดความรู้ในหลักการ หรือกฎหมายที่เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และการค้นหาความสำคัญเพื่อหาข้อสรุปของสิ่งที่กำหนด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ คือความสามารถในการตีความ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์ในการตัดสิน โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ ในเรื่องที่จะวิเคราะห์ นักวิเคราะห์ที่ดีต้องเป็นบุคคลช่างสังเกต และใช้คำานว ไตร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร หาความสัมพันธ์เพื่อค้นหาคำตอบนั้น

กระบวนการคิดวิเคราะห์

วนิช สุชาติ (2547 : 130-132) กล่าวว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ แสดงให้เห็นจุดเริ่มต้น ที่สืบเนื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในระบบการคิด แตะมีขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา โดยการตั้งคำถามหลายๆ คำถามเพื่อให้เข้าใจปัญหา
2. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้จะทำการวิเคราะห์จะต้องรวบรวมข้อมูล จากแหล่งต่างๆ เช่น จากการสังเกต การอ่าน การประชุม ข้อเขียน บทความ สัมภาษณ์ วิจัย คำานวณที่จะต้องตั้งในตอนนี้

3. พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล หมายถึงผู้ที่คิดวิเคราะห์ พิจารณาความถูกต้อง เที่ยงตรงของสิ่งที่นำมาอ้าง รวมทั้งการประเมินความพอใจของข้อมูลที่จะนำมาใช้

4. การจัดข้อมูลเข้าเป็นระบบ เป็นขั้นที่ผู้คิดจะต้องสร้างความคิด ความคิดรวบยอด หรือหลักการ เริ่มจากการบุคลักษณะของข้อมูล แยกແຍະข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญ ของข้อมูล

5. ตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นที่นำข้อมูลที่จัดระเบียบมาตั้งเป็นสมมติฐานเพื่อกำหนด ขอบเขต และการหาข้อสรุปของคำถาม ซึ่งต้องอาศัยความคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ในเชิงของเหตุผล อย่างถูกต้อง

6. การสรุป เป็นขั้นการลงความเห็น หรือการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลกับผล อย่างแท้จริง ผู้วิเคราะห์ต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมตามสภาพของข้อมูลที่ปรากฏ โดยใช้เหตุผลทาง ตรรกศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มาช่วยพิจารณา

7. การประเมินข้อสรุป เป็นขั้นสุดท้ายของการคิดวิเคราะห์ เป็นการประเมินความ สมเหตุสมผลของการสรุป

สำหรับสูญ พิม อ.(2549 : 7) ได้สรุปถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์
2. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์
3. ขั้นกำหนดกฎเกณฑ์หรือหลักการวิเคราะห์
4. ขั้นพิจารณาแยกແຍະ
5. ขั้นสรุปคำตอน
6. ขั้นการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์

ในเรื่องนี้สุวิทย์ มูลคำ (2550 : 19) กล่าวถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุสิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ เป็นต้น เรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ คิน หิน รูปภาพ หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริง สื่อ เทคโนโลยี

2. กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาที่ ต้องการวิเคราะห์ เช่น ภานุต้องการสื่อหรืออุปกรณ์อะไรที่สำคัญที่สุด

3. กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกของสิ่งที่ กำหนดให้ เช่น จำแนกสิ่งที่เหมือนกันหรือต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิง เหตุผล

4. พิจารณาแยกแยะ เป็นการพินิจพิเคราะห์ ทำการแยกแยะสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็น ส่วนย่อยๆ โดยใช้เทคนิคคำนวณ SW1H ประกอบด้วย อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำใน ใคร และอย่างไร

5. สรุปค่าตอบ รวมรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นค่าตอบ ส่วน ประพันธ์ศรี สุสารัจ (2553 : 55) กล่าวถึงกระบวนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ว่าจะวิเคราะห์อะไร กำหนดขอบเขตและนิยามของสิ่งที่จะคิดให้ชัดเจน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ว่าต้องการวิเคราะห์เพื่ออะไร เช่น จัดลำดับ หรือหาข้อสรุป

3. พิจารณาข้อมูลความรู้ ทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ว่าจะใช้ หลักใดเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และจะใช้หลักความรู้นั้น ควรใช้ในการวิเคราะห์อย่างไร

4. สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ได้เป็นระบบระเบียบชัดเจน
สรุปได้ว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนกือ กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ กำหนด วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ แยกแยะ สรุปค่าตอบ นำไปใช้ ซึ่งจะทำให้มองเห็นปัญหา รู้จักปัญหา อย่างแท้จริง และสามารถแก้ปัญหาได้

เทคนิคการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์แท้จริงคือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมภัย ความต้องการ ผู้ถาม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ๆ ความเข้าใจใหม่ๆ อันที่จะเป็นประโยชน์ ดังนั้นขอบเขตของคำ答 ไม่เกี่ยวกับการคิดเชิงวิเคราะห์อยู่ในขอนข่าย SW1H ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ เช่น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 99-100) กล่าวว่า การตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์จะต้องตั้ง คำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่เราต้องการทราบข้อเท็จจริง โดยใช้ SW1H เช่น ใคร (Who) ใครอยู่ในเหตุการณ์นั้น ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ใคร ใครน่าจะเป็นคนทำให้สถานการณ์นี้ เกิดขึ้นมากที่สุด เพราะเหตุใด เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ใคร ได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์ อะไร (What) มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น อะไร กี่วัน กี่เดือน กี่ปี อะไรน่าจะเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุด เพราะเหตุใด ที่ไหน (Where) สถานที่เกิดเหตุนอกเงื่อนจำอะไร อะไรนั้น หรือไม่ เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดที่ ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด เมื่อไร (When) เวลาที่เกิดเหตุนอกจะอะไร บ้างหรือไม่ เหตุการณ์นี้น่าจะ เกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด เวลาใดบ้างที่สถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดขึ้น เพราะเหตุใด (Why) เหตุใด ต้องเป็นคนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้ เพราะเหตุใดจึงเกิดขึ้น อย่างไร (How) ลำดับเหตุการณ์นี้ ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างไร สำหรับสุพัน พิมจា (2549 : 9-10) ได้กล่าวถึงเทคนิคการคิดวิเคราะห์ ดังนี้ 1. เทคนิคการตั้งคำถาม เชิงเงื่อนไข ความคิด ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จัดลำดับขั้นตามความสำคัญ เชิงเปรียบเทียบ 2. เทคนิค SW1H ใคร (Who)

โครงยุ่นในเหตุการณ์บ้าง ไคร่น่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง ไคร่น่าจะเป็นคนทำให้สถานการณ์นี้เกิดขึ้นมากที่สุด เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นไคร ได้ประโยชน์ไคร เสียประโยชน์ อะไร (What) มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร อะไร ไน่น่าจะเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุด เพราะเหตุใด ที่ไหน (Where) สถานที่เกิดเหตุบอกอะไรบ้างหรือไม่ เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด เมื่อไร (When) เวลาที่เกิดเหตุบอกอะไรบ้างหรือไม่ เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด เวลาใดบ้างที่สถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดขึ้น เพราะเหตุใด (Why) เหตุใดต้องเป็นคนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้ เพราะเหตุใดจึงเกิดขึ้น อย่างไร (How) ลำดับเหตุการณ์นี้ คุ่าว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร ตั้งนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างไร

ในเรื่องนี้ สวทช. บุญคำ (2550 : 21-22) กล่าวว่า เทคนิคการคิดวิเคราะห์อย่างง่ายที่นิยมใช้คือ SW 1H ประกอบด้วย

What (อะไร) ปัญหาหรือสถานเหตุที่เกิดขึ้น

เกิดอะไรขึ้นบ้าง

มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้

หลักฐานที่สำคัญที่สุด คืออะไร

สถานที่ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้ คืออะไร

Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ

เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน

เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด

When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น

เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร

เวลาใดบ้างที่สถานการณ์ เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้

Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น

เหตุใดต้องเป็นคนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้

เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น

ทำไมจึงเกิดเรื่องนี้

Who (ใคร) บุคคลสำคัญเป็นตัวประกอบหรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ

ทั้งด้านบวกและด้านลบ

โครงยุ่นในเหตุการณ์บ้าง

ไคร่น่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง

ใครน่าจะเป็นคนทำให้สถานการณ์เกิดขึ้นมากที่สุด
เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในคราดีประโภชน์ คราเดียประโภชน์

How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้นว่ามีความเป็นไป
ได้ในลักษณะใด

เข้าทำสิ่งนี้ได้อย่างไร
คำดับเหตุการณ์กู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง
เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร
มีหลักในการพิจารณาคนดืออย่างไรบ้าง

จำเรียง ยศนุญเรือง (2550 : 47) ได้กล่าวถึงการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ¹
การคิดวิเคราะห์วรรณคดีโดยใช้คำตาม SWIH มาฝึกทักษะการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ก่อ
ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์
ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะที่ประกอบด้วย ครา ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การใช้เทคนิค SWIH ที่ประกอบด้วย ครา ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม²
อย่างไร มาฝึกทักษะการวิเคราะห์เป็นประจำสมองจะเกิดการเรียนรู้และมีทักษะเพิ่มมากขึ้น

ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เกรียงศักดิ์ (2549 : 32-47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความคาดทางสติปัญญา จะช่วยให้เราสำรวจความสมเหตุสมผล
ของข้อมูลที่ปรากฏไม่ด่วนสรุปไปตามอารมณ์ความรู้สึกหรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและ
ข้อมูลที่เป็นจริง

2. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป ไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิด³
จากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว

3. ช่วยชุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก ความประทับใจครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใด
สิ่งหนึ่งจะทำให้เรารู้สึกดีต่อสิ่งนั้นในอนาคต ยิ่งเมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดความประทับใจต่อๆ มา
ย่อมเป็นเหตุให้เราสรุปว่าสิ่งนั้นจะเป็นเช่นนั้นไปตลอด ทำให้เกิดความลำเอียงในการให้เหตุผลกับ
สิ่งนั้นตามกาลเวลา และบริบทที่เปลี่ยนไป การคิดวิเคราะห์จะช่วยพิจารณาสาระอื่นๆ ที่ถูกบิดเบือน
ไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้เรามองอย่างรอบถวนในแง่มุมอื่นๆ ที่มีอยู่

4. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิม ในหลายเรื่องที่เราสรุปตามความ
เข้าใจของเรามิใช่บนพื้นฐานข้อมูลที่ปรากฏ

5. การคิดวิเคราะห์จะช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่เพียงพึงอคติที่ก่ออยู่ในความทรงจำ ทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้อย่าง สมจริงสมจัง

6. การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่นๆ
7. ช่วยในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาต่างๆ จะต้องวิเคราะห์ปัญหา แยกแยะว่า มีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีรายละเอียดอย่างไร เพื่อหาวิธีป้องกันและแก้ไข
8. ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล เช่น สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ มากมายที่เห็นใน ปัจจุบันล้วนเป็นผลจากการคิดวิเคราะห์ว่าใช้การ ได้ ก่อนที่จะนำมาใช้จริง
9. ช่วยให้เข้าใจแจ่มกระชัด การคิดวิเคราะห์ทำให้สิ่งที่คุณเครือเกิดความกระจางชัด สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งดีและสิ่งไม่ดี สิ่งที่ถูกต้องสิ่งที่หลอกหลวง โดยการจับสัมภัติความ ผิดปกติของเหตุการณ์ ข้อความและพฤติกรรม ทำให้เราคิด ใคร่ครวญสิ่งเหตุและผลของสิ่งนั้น สำหรับวนิช สุธารัตน์ (2547 : 135) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ วิธีการคิดแบบนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้
 1. สามารถปฏิบัติงานอย่างมีหลักการและเหตุผล ได้งานที่มีประสิทธิภาพ
 2. สามารถประเมินงานโดยใช้กฎเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล
 3. สามารถประเมินตนเองอย่างมีเหตุผล และมีความสามารถในการตัดสินใจได้ อย่างดี
 4. ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล
 5. ช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้ ทฤษฎี หลักการตั้งข้อสันนิฐาน ตีความหมายข้อสรุปได้ดี
 6. ช่วยให้ผู้คิดมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
 7. ช่วยให้คิดได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง คิดอย่างกว้าง คิดอย่างลึกและคิดอย่าง
 8. ช่วยให้เกิดปัญญา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเมตตา สร้างประโยชน์ ต่อสังคม
 9. ช่วยให้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

ตลอดจนลักษณะ สริวัตตน์ (2549 : 78) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ว่า ก่อให้เกิดประโยชน์ในระดับบุคคล องค์กร ระดับประเทศ ในแทนทุกวิชาต้องใช้การคิดวิเคราะห์ เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้เช่น

1. ในการวิจัย การคิดวิเคราะห์เป็นหัวใจหลักของงานวิจัย เช่น การหาความสัมพันธ์ การหาเหตุผล โดยพยามยามนำเอาความแตกต่างในตัวแปรอิสระไปอธิบายในตัวแปรตามเพื่อพิสูจน์ สมมติฐานว่าเป็นจริงตามนั้นหรือไม่
2. การวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในแต่ละช่วงต่างๆ เข้าใจ สถานะที่เกิด ผลกระทบที่ตามมา สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหาและเตรียมการ ป้องกัน
3. การวิเคราะห์ข่าว ทำให้ทราบเบื้องหน้าเบื้องหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละ วัน และยังทำให้ทราบอีกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบอย่างไร
4. การวิเคราะห์นักคิดทำให้เราเข้าใจว่า เหตุใดบางสิ่งแสดงออกมาก่อนนี้ มีอะไรเป็น เหตุจริง ถึงที่เขาแสดงออกจะส่งผลกระทบต่อเราหรือผู้อื่นหรือไม่ อย่างไรในอนาคต
5. การวิเคราะห์ตัวตน สารต่างๆ ทำให้ทราบว่าสิ่งนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง แต่ละ ส่วนช่วยทำงานประสานเชื่อมโยงกันอย่างไร
6. การวิเคราะห์ข้อความ มีคำกล่าวอ้างต่างๆ โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างข้ออ้างและข้อสรุป การวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการมักจะอาศัยเครื่องมือที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์
7. การวิเคราะห์กิจกรรมชาติบ้างถึงบางอย่างคุยกับผู้คน เพื่อจำแนกองค์ประกอบ ต่างๆ ของเรื่องนั้น ให้อยู่ในลักษณะย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์
 - ในเรื่องนี้สุวิทัย มนุ梭 (2550 : 39-40) กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้
 1. ช่วยให้เรารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมา เป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทำให้ได้ข้อเท็จจริง นำไปใช้ใน การตัดสินใจแก้ปัญหาได้ถูกต้อง
 2. ช่วยให้สำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏ ไม่คุ่นครุปตามอารมณ์ ความรู้สึกหรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง
 3. ช่วยให้ไม่คุ่นครุปอะไรยາ ไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว
 4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่นๆ ที่ถูกบิดเบือน ไปจากความประทับใจในครั้ง แรก ทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแต่ละมุมอื่นๆ ที่มีอยู่
 5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต หาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ พิจารณาให้ สมเหตุผลก่อนจะตัดสินสรุปสิ่งใดสิ่ง那
 6. ช่วยให้หาเหตุผลที่เหมาะสมกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่มีอคติที่ก่อตัว ในความทรงจำ

7. ช่วยประมวลการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เรามี วิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ

ประโยชน์ของการวิเคราะห์เรื่องต่างๆ

1. การวิจัย สามารถวิเคราะห์หาความสัมพันธ์หาเหตุผลในการอธิบายเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง

2. สถานะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เข้าใจสาเหตุของสถานการณ์ผลกระทบและสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาในอนาคต ซึ่งอาจนำข้อมูลที่ได้สู่การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้

3. คน เข้าใจถึงนัยแeutuของการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล และผลกระทบต่อบุคคลนั้น บุคคลอื่นหรือสังคมอย่างไร

4. ข้อความ ทราบถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้ออ้างและข้อสรุป หลักฐาน หรือเหตุผลจะช่วยให้ค้นพบความถูกต้องหรือติดพลาดของข้ออ้างนั้น

5. จ่าว ทราบความเป็นมาเบื้องหน้าเบื้องหลังของเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนป้องกันต่อไป

6. ทราบถึงวัตถุและสารนั้นๆ ประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยอะไรบ้าง แต่ละส่วนประสานเชื่อมโยงกันอย่างไร

ดังนั้นจึงสรุปได้ถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ คือ ส่งเสริมความคาดหวังทางศติปัญญา เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีภูมิคุณที่มีเหตุผล ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นประโยชน์ต่อบุคคล สังคมและประเทศไทย

การวัดและประเมินผลการอ่านเกิดวิเคราะห์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 58-61) ได้กล่าวถึง การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ สามารถทำได้อย่างน้อย 3 วิธี คือ

1. บูรณาการเข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. มอบหมายให้นักเรียนมีการอ่าน การเขียน แล้วตรวจสอบงานเขียนที่เกิดจากการ

อ่าน และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

3. ใช้แบบสอบถามมาตรฐาน

สถานศึกษาแต่ละแห่งควรใช้วิธีที่ 1 กับวิธีที่ 2 ส่วนวิธีที่ 3 ควรเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่ การศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีการตรวจให้คะแนนการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์

การให้คะแนนต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และต้องถึงระดับคุณภาพมาตรฐานที่ยอมรับได้ ระดับคุณภาพมาตรฐานที่ยอมรับได้เป็นเกณฑ์ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องถึงระดับที่กำหนดไว้ แนวทางการให้คะแนนความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ ในแต่ละผลงาน ทุกผลงาน การเก็บรวบรวมผลการประเมินจากการใช้ Rubric Scoring อาจรวมรวมด้วยตัวเลข แต่ เมื่อแปลความหมายหรือการรายงานผล หรือการประเมินผลรวมให้แปลความหมายในรูปลักษณะ ระดับคุณภาพ ตัวอย่างเช่น

ระดับคุณภาพของความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์

- 4 หมายถึง ผลงานมีระดับสูงกว่าและผลงานมีคุณภาพเกินกว่าระดับการยอมรับได้
- 3 หมายถึง ผลงานถึงระดับคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้พอดี ผลงานมีความสมบูรณ์ได้ระดับตามที่ต้องการ

2 หมายถึง ผลงานข้างไม่ถึงระดับคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้ แต่มีการแสดงออกถึงความพยายามที่จะให้ถึงระดับคุณภาพตามที่ต้องการ

1 หมายถึง ผลงานบ่งบอกถึงการไม่มีความพยายามสร้างผลงานให้ถึงระดับคุณภาพที่กำหนด

0 หมายถึง ไม่มีผลงาน ผู้เรียนไม่มีอะไรที่แสดงให้เห็นโอกาสการเข้าถึงระดับคุณภาพจากตัวอย่าง สามารถจำแนกระดับความสามารถของผู้เรียนออก 3 ระดับ คือ

- 0 - ไม่มีผลงาน
- 1-2 - ผลงานที่มีปัญหารือการช่วยเหลือ
- 3-4 - ผลงานที่ยอมรับได้ตามระดับมาตรฐานกำหนด

สำหรับสูตรนี้ วิวัฒนาตนที่ (2552 : 89-92) กล่าวถึงหลักการแนวคิดในการประเมินผลการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์

การประเมินผลการพัฒนาทักษะการอ่าน

ความสามารถในการอ่าน หรือการรับสาร เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ เมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว การประเมินทักษะ หรือความสามารถในการอ่านต้องพิจารณาจากความเข้าใจของเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาที่การตอบคำถามคือ

1. การบอกใจความของเรื่องทั้งหมดได้
2. การบอกโครงสร้างของเรื่องสามารถบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่องได้
3. บอกจุดสำคัญของเรื่องได้ว่ามีจุดสำคัญอะไร
4. สามารถสรุปเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

5. สามารถอ้างอิงความรู้จากสิ่งที่อ่าน ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่านได้
6. สามารถประยุกต์สิ่งที่อ่านกับสิ่งอื่นๆ ได้

นอกจากนี้ทิศนา แบบมูลและคณะ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานันท์, 2552 : 90) กล่าวว่า การประเมินทักษะการอ่านนั้นต้องพิจารณาจาก

1. การอ่านสาร โดยสามารถอ่านเนื้อหาสาระ รายละเอียดจากภาพได้ สามารถอ่าน ประเมินคำได้ : อักษร พยางค์ คำ ประโยค ข้อความ สามารถอ่านโดยอาศัยสิ่ง什ึ่งหนึ่ง เช่น ภาพประกอบ หรืออิริบที่อ่านๆ ได้
2. มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เรื่องราวสิ่งที่ผู้อ่านต้องการสื่อและจะจำสิ่งที่อ่านได้ไม่ ว่าจะเป็นคำพิพากษา ข้อความ เรื่องราว สามารถบ่งบอกถึงอารมณ์ที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน รวมทั้ง ประเมินความถูกต้อง น่าเชื่อถือของสิ่งที่อ่านได้
3. มีความสามารถในการนำวิธีการนำเสนอของสารมาให้เป็นประโยชน์ในการอ่าน เช่น การย่อหน้า เครื่องหมายต่างๆ

การประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

บุญชุม ศรีสะอาด (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานันท์, 2552 : 91-92) กล่าวว่า การประเมิน ทักษะคิดวิเคราะห์นั้นจะต้องประเมิน 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของ เรื่องราว เนื้อหา หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เรียกได้ว่าเป็นการแยกแยะหัวใจของเรื่อง
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วน ต่างๆ
3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ ของส่วนสำคัญในเรื่องราว

ทิศนา แบบมูล และคณะ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานันท์, 2552 : 91-92) กล่าวว่า การ ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์นั้นจะต้องประเมินทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล
2. การวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการแยกข้อมูล เนื้อเรื่อง ได้ตาม หลักเกณฑ์
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของข้อมูลใน แต่ละองค์ประกอบ

สรุปได้ว่า การประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ เมื่ออ่านเรื่องราวต่างๆแล้ว อ่านได้ถูกต้องตอบคำถามแสดงความรู้จากเรื่องที่อ่าน เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ ส่วนความสามารถในการคิดวิเคราะห์คือ อธิบาย แยกแยะองค์ประกอบ นักความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้

การสร้างแบบทดสอบวัดประเมินผลทักษะการคิดวิเคราะห์

ชวाल แพรตถุ (อ้างถึงใน จำเรียง ยศบุญเรือง, 2550 : 37-38) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบที่ดีควรมีคุณสมบัติ 10 ประการดังนี้

1. ต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุวัตถุประสงค์ แบบทดสอบที่ดีควรมีความเที่ยงตรงสูง คือสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้องตรงตาม จุดมุ่งหมาย ความเที่ยงตรงมี 4 ลักษณะ คือ

1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) หมายถึง การวัดนี้ได้ครบตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ เมื่อตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะทดสอบเรื่องอะไร ก็ต้องสร้างข้อสอบ เพื่อวัดเรื่องนั้นโดยเฉพาะ

1.2 ความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct validity) หมายถึงแบบทดสอบนี้ สามารถวัดสมรรถภาพทางสมองในด้านต่างๆได้ คือ นอกจากจะสามารถด้านความจำแล้วยังต้องวัด ด้านความเข้าใจ ทัศนคติ การตีความ การขยายความ ฯลฯ ด้วย

1.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent validity) หมายถึง แบบทดสอบนี้ สามารถวัดได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้ที่ถูกวัด ผลการประเมินที่ได้ ควรใกล้เคียงกับ ความรู้จริงของนักเรียน

1.4 ความเที่ยงตรงในการพยากรณ์ (Predictive validity) หมายถึง แบบทดสอบ นี้สามารถให้ข้อมูลได้สอดคล้องกับผลการเรียนภาษาหลัง ซึ่งหากความเที่ยงตรงได้ โดยนำคะแนน เคลื่อนที่ได้ไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ในอนาคตว่ามีความสอดคล้องตรงกันน่าเชื่อถือได้ หรือไม่เพียงใด

2. แบบทดสอบที่ดีต้องบุตธรรม ไม่ว่าจะแบบให้นักเรียนคาด ไม่คำเอียง คือเด็กกลุ่มนี้ หนึ่งกลุ่มได้โดยเฉพาะ

3. แบบทดสอบที่ดีต้องถูกต้อง ไม่ถูกเพียงความรู้ความจำ แต่ต้องให้นักเรียนสามารถ นำความรู้ไปใช้ วิเคราะห์ ขยาย และนำไปใช้

4. แบบทดสอบที่ดีต้องยั่งยืน ท้าทาย ชวนให้คิด เมื่อสอบแล้วนักเรียนเกิดประทับใจ

5. แบบทดสอบที่ดีต้องถูกต้อง ไม่ถูกเพียงความจำ แต่ต้องให้นักเรียนอ่านแล้วจะเข้าใจแจ่มชัดว่า ครุต้องการให้คิด ให้ทำอะไร คำถาจะต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ

6. แบบทดสอบที่ต้องมีความเป็นปัจจัย ซึ่งมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

6.1 ความเจ้มชัดในความหมายของคำถ้า

6.2 ความเจ้มชัดในวิธีตรวจหรือมีมาตรฐานของการให้คะแนน

6.3 ความเจ้มชัดในการแปลความหมายของคะแนนนั้นๆ

7. แบบทดสอบที่ต้องมีประสิทธิภาพ สามารถให้คะแนนได้เท่าตรงและเชื่อถือ

ได้มากที่สุด โดยใช้เวลา แรงงาน และการลงทุนน้อยที่สุด

8. แบบทดสอบที่ต้องมีความยากพอเหมาะสม ข้อสอบที่ดีนั้นคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่สอบได้ ควรจะเท่ากับหรือสูงกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเล็กน้อย

9. แบบทดสอบที่คุณต้องมีอำนาจจำแนก สามารถแยกประเภทนักเรียน ได้ทุกชั้น ทุกระดับ อำนาจจำแนก หมายความว่า เด็กเก่งจะตอบได้สูงกว่าเด็กอ่อนเสมอ

10. แบบทดสอบที่ต้องเชื่อถือได้ ข้อสอบที่ดีนั้นจะสามารถให้คะแนนได้คงที่ แน่นอน

ความรู้เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดในด้านการถ่ายทอดความรู้ ข่าวสารและความคิดเห็น ที่มีรูปลักษณ์ที่หลากหลายได้ง่าย มีเนื้อหาสาระน่าสนใจ แบลกใหม่แทบทั้งกันไป ผู้อ่าน สามารถอ่านได้ตามอัตราความสามารถของแต่ละคน วิจารณ์ ภัคติรัตน์ (อ้างใน เครื่องอ่านภาษาไทย 2548 : 19) “ได้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ว่าหมายถึงข้อเขียนที่อยู่ในรูปของข่าวสารคดี ข้อคิดเห็น หลักวิชาการ คำอธิบายรายละเอียด โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ทางความรู้หรือ ความบันเทิงของผู้อ่านเป็นสำคัญ และถ่ายทอดข้อเขียนนั้นด้วยการพิมพ์ลงบนกระดาษหรือพิมพ์ หรือวัสดุพื้นเรียนอื่นๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อื่น ได้เป็นจำนวนมาก สำหรับ เครื่องอ่านภาษาไทย (2548 : 19) ได้ให้ความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์หมายถึง การติดต่อสื่อสารด้วยภาษาเขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ หรือความบันเทิง ซึ่งข้อเขียนจะอยู่ในรูปของข่าวสารคดี ข้อคิดเห็น หลักวิชาการ คำอธิบายรายละเอียด รวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนผัง แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ในประกาศ แผ่นเสียง โดยถ่ายทอดด้วยการพิมพ์ลงกระดาษหรือพิมพ์หรือ วัสดุพื้นเรียนอื่นๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่าน ได้จำนวนมาก ตลอดจน จุฬารัตน์ ปัญญา (2550 : 22) ได้ให้ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์ว่า หมายถึง การติดต่อสื่อสารด้วยภาษาเขียนเพื่อให้ผู้อ่าน เกิดความรู้ความเข้าใจ หรือความบันเทิง ซึ่งข้อเขียนจะอยู่ในรูปของข่าวสารคดี ข้อคิดเห็น หลัก

วิชาการ คำอธิบายรายละเอียดรวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนผัง ภาพวาด ในประกาศ แผ่นเสียง เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้จำนวนมาก

สรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง แผ่นกระดาษ หรือวัสดุใดๆตามที่พิมพ์ขึ้น เช่น คำรา วรสาร บทเพลง แผนที่ แผนภาพ ภาพวาด ภาระนายนี้ ในประกาศ หนังสือพิมพ์ นิทาน การ์ตูน ที่เขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือความบันเทิง เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่าน ได้จำนวนมาก

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์

สนิท สัตต โยugas (2547 : 35-36) ได้แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ดังนี้

1. หนังสือ เป็นสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปเล่ม บันทึกความรู้ ความคิด ความเชื่อ เช่น นวนิยาย แบบเรียน
2. หนังสือพิมพ์รายวัน ได้แก่ งานเขียนที่มุ่งเสนอข่าวสารต่างๆ เป็นหลัก ส่วนสาระ ความรู้ ความเพลิดเพลินจะเป็นอันดับรอง
3. วารสาร และนิตยสาร ได้แก่ งานที่มีลักษณะเป็นเล่ม ซึ่งพิมพ์ออกตามวาระ รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน
4. จุลสาร ได้แก่ เอกสารเล่มเล็กๆ หรือแผ่นพับที่พิมพ์ในโอกาสต่างๆ
5. สื่อการอ่าน ได้แก่ งานเขียนที่เขียนเพื่อแจ้งให้ผู้อ่านทราบหรือปฏิบัติตาม เช่น นามบัตร บัตรเชิญ ป้ายประกาศ แผ่นปลิว ฉลากปิดสินค้า

นอกจากนี้นกุมล ตันชลศรีรูจิ (อ้างถึงใน เครื่องอ่าน ภาษาจันทุนา, 2548 : 19-20) ได้แบ่ง ประเภทของสิ่งพิมพ์ตามสภาพการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

1. หนังสือ เป็นสิ่งพิมพ์เป็นเล่ม ใช้บันทึกความรู้ ความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ ต่างๆของมนุษย์ บรรยายเรื่องราวด้วยคิด นวนิยาย แบบเรียน รวบรวมเป็นเล่ม
2. หนังสือพิมพ์ เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดโดยสมำเสมอและ ติดต่อกันไปตามลำดับ พิมพ์ออกเป็นรายวัน มีลักษณะรูปเล่มเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลาย แผ่น พับได้ ไม่เย็บเป็นเล่ม
3. วารสารและนิตยสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดระยะเวลาออกไว้แน่นอน เช่น ราย สัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน การออกเป็นไปอย่างสมำเสมอ มีชื่อของสิ่งพิมพ์ที่แน่นอน ตีพิมพ์ทุกวัน และเรื่องราวต่างๆ ที่ทันสมัยไว้ในเล่มเดียวกัน เขียนโดยผู้เขียนหลายคน เนื้อหา หลากหลายโดยจัดเป็นคอลัมน์เฉพาะ ลักษณะเด่นของนิตยสารวารสารคือ จะเน้นหนักในการเสนอ บทความ สารคดี และข้อเขียนต่างๆ ที่ให้ความรู้ความบันเทิงกับผู้อ่าน มีโฆษณาที่สวยงาม

4. โปสเตอร์ เป็นประกาศโฆษณา ติดตั้งตามที่สาธารณะมีลักษณะเด่นสะกดตาใช้ระยะเวลาเพียงเล็กน้อยในการอ่านก็เข้าใจเรื่องราวหรือข่าวสารที่ต้องการสื่อสารทันที

5. ใบปลิวและแผ่นพับ เป็นแผ่นกระดาษ โรนี瓦เพียงแผ่นเดียว บรรจุข้อความรายละเอียดไม่มากนินยมใช้เผยแพร่ข่าวสาร ชักจูงในกิจกรรมต่างๆ สรวนแผ่นพับส่วนมากจะพิมพ์ด้วยกระดาษค่อนข้างดีเป็นกระดาษแผ่นเดียวแต่พับเป็นเล่มบาง มีขนาดรูปแบบไม่ตายตัวบรรจุเนื้อหาสั้นๆ กะทัดรัด สะกดตาได้ดี โดยวัสดุประสงค์เพื่อบอกข่าว ชักจูงใจแนะนำและใช้เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์

สำหรับ รุ่งรัตนยา เจริญยิ่ง โยชน์ (2553 : 42-43) ได้กล่าวถึงประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือหนังสือสารคดี ตำรา แบบเรียน เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่แสดง

เนื้อหาวิชาในศาสตร์ต่างๆ เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายด้วยความรู้ที่เป็นจริง จึงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เน้นความรู้อย่างถูกต้อง หนังสือบันเทิงคดี เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นโดยใช้เรื่องราวสมมติ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน

2. สื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสาร

2.1 หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้น โดยนำเสนอเรื่องราว ข่าวสาร ภาพ และความคิดเห็น ในลักษณะแผ่นพิมพ์แผ่นใหญ่ ที่ใช้วิธีพับรวมกัน มีหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน

2.2 วารสาร นิตยสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้น โดยนำเสนอสาระ ข่าว ความบันเทิง มีรูปแบบนำเสนอที่โดดเด่น สะกดตา สร้างความสนใจให้ผู้อ่าน

2.3 จุลสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นแบบไม่บุกหัวข้อใด เป็นแบบให้เปล่าเผยแพร่ เป็นครั้งๆ หรือลำดับต่างๆ ในวาระพิเศษ

2.4 สิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่

2.4.1 ใบราชวร (Brochure) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นสมุดเล่มเล็กๆ เย็บติดกันเป็นเล่ม จำนวน 8 หน้าเป็นอย่างน้อย เนื้อหาเกี่ยวกับโฆษณาสินค้า

2.4.2 ใบปลิว เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ในเดียวที่เน้นการประกาศ หรือโฆษณา มักมีขนาด A4 เพื่อจ่ายในการแจกจ่าย เนื้อหาเป็นข้อความที่ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจง่าย

2.4.3 แผ่นพับ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยเน้นการนำเสนอเนื้อหาเป็นเนื้อหาที่สรุปใจความสำคัญ ลักษณะมีการพับเป็นรูปเล่มต่างๆ

2.4.4 ใบปิด (Poster) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์โฆษณา โดยใช้ปิดสถานที่ต่างๆ มีขนาดใหญ่เป็นพิเศษ เน้นการนำเสนออย่างโดดเด่น ดึงดูดความสนใจ

3. สิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุภัณฑ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการห่อหุ้มผลิตภัณฑ์การค้า ต่างๆ แยกเป็นสิ่งพิมพ์หลัก ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่ปิดรอบขวด หรือกระป๋องผลิตภัณฑ์การค้า สิ่งพิมพ์รองที่เป็นกล่องบรรจุภัณฑ์หรือถัง

4. สิ่งพิมพ์มีค่าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เน้นการนำไปใช้เป็นหลักสำคัญต่างๆ ซึ่งกำหนดตามกฎหมาย เช่น ธนาณัติ บัตรเครดิต เทคโนโลยี ตัวแอลจิน หนังสือเดินทาง โฉนด เป็นต้น

5. สิ่งพิมพ์ลักษณะพิเศษเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการผลิตขึ้นตามลักษณะพิเศษ แล้วแต่ การใช้งาน ได้แก่ นามบัตร บัตรอวยพร บัญชี บัตรเชิญ ใบสั่งของ ใบเสร็จรับเงิน สิ่งพิมพ์นับเป็นต้น

6. สิ่งพิมพ์อเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้น เพื่อใช้ในคอมพิวเตอร์หรือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

เครื่องอวัลย์ กาญจนคูหา (2548 : 21) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์ว่า เป็นสื่อที่หาได้ ง่ายเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้เป็นอย่างดี สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุร่วมกับ การเรียนการสอน เช่น ใช้ทำป้ายนิเทศ โปสเตอร์ ใช้เป็นอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนการสอนหรือ สนับสนุนการเรียนการสอน ใช้เป็นแหล่งหากความรู้เพิ่มเติม เช่น หนังสืออ่านประกอบ เอกสารอ้างอิง พจนานุกรม ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ดังที่ ยงยุทธ รักษาศรี (อ้างถึงในเครื่องอวัลย์ กาญจนคูหา, 2548 : 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อ การศึกษา ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียน สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามระดับความสามารถ และความสนใจ ของตนเอง

2. มีความประยุกต์ คือเมื่อศึกษาแล้วสามารถนำมาใช้ได้อีก เมื่อคิดมุ่ลค่าต่อการใช้งานแล้วจะประยุกต์มาก

3. ช่วยสร้างประสบการณ์พื้นฐานการศึกษา การอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์ ร่วมให้กับผู้เรียน สื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

4. ช่วยสนับสนุนเพิ่มพูนความสามารถ ถ้าผู้เรียนอ่านมากยิ่ง ได้รับประสบการณ์ ใหม่ และหลากหลาย ทำให้มีแนวทางในการคิดและการแก้ปัญหาที่ดี

5. ช่วยปรับปรุงและสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เนื่องจากหนังสือ ตำรา เอกสารจะเป็นตัวชี้ให้เห็นภาพว่างหรือโครงสร้างของหน่วยการเรียนการสอน นับตั้งแต่หลักสูตร วัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ทำให้ผู้สอนเห็นทิศทางของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพใน การจัดการเรียนการสอนสื่อสิ่งพิมพ์มีประโยชน์คือ

- 5.1 เป็นเครื่องช่วยสอน โดยใช้คำราเป็นเครื่องช่วยในการสอน
- 5.2 เป็นแบบฝึกหัด เพื่อทบทวนและทดสอบเมื่อมีการเรียนการสอน
- 5.3 เป็นการเพิ่มเติมข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และซานซึ่งในกิจกรรม

การเรียนการสอน

5.4 เป็นการช่วยผู้เรียนในเรื่องการค้นคว้าและฝึกทักษะทางภาษา สรุปแล้วสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่หาได้ง่าย มีราคาถูก ทำให้ได้รับความรู้ เพื่อนำใช้ ในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้า ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น อ่าน คำแนะนำต่างๆ อ่านโฆษณา คู่มือการใช้ยา และอุปกรณ์ต่างๆ อ่านป้ายจราจร อ่านชื่อถนน อ่านเพื่อ แก้เหงา คลายเครียด สนุกสนาน ตื่นเต้น เพลิดเพลินจากเนื้อหาที่อ่าน และทำให้เกิดความคิด สร้างสรรค์

การใช้สื่อสิ่งพิมพ์

ไชยบศ เรื่องสุวรรณ (2546 : 150) กล่าวว่า ในปัจจุบันวัสดุสื่อสิ่งพิมพ์ อันได้แก่ คำรา หนังสืออ่านประกอบ แบบเรียนสำเร็จรูป คู่มือครุ สมุด หนังสือ แบบฝึกหัด นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสืออ้างอิงอื่นๆ นับได้ว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับทิศนา แรมณณกุล (2552 : 8) กล่าวว่า ในยุคที่เทคโนโลยีพัฒนา ก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของมนุษย์สูงมาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนจำแนกมากที่กระจายกันอยู่ในพื้นที่ ต่างๆ ของประเทศไทย ได้รับรู้และเรียนรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง นอกจากนี้ยัง มีสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่ง ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเองในเรื่องนี้ รุ่งรัฐิธยา เจริญยิ่ง โยชน์ (2553 : 43) กล่าวว่า การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในงานสื่อมวลชน โดยการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสาร สาระ ความบันเทิง เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ในงานด้านธุรกิจ เช่น งาน โฆษณา ในด้านงานธุรกิจ เช่น ใบนำฝาก ใบถอน ธนาบัตร เทคโนโลยี ตัวแอลกอฮอล์ หนังสือเดินทาง ในห้องสมุดสินค้า เช่น ใบปลิว แผ่นพับ ฉลุสาร ในสถานศึกษา เช่น หนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด สามารถพัฒนาได้เป็นเนื้อหาในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้

โดยสรุปสื่อสิ่งพิมพ์ มีประโยชน์อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ ในด้านใด การนำเสนอสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ จากบทความ นิทาน ข่าวจากหนังสือพิมพ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

ทฤษฎีการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ และทักษะ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการบุคคลได้รับประสบการณ์เก่าและประสบการณ์ใหม่ที่ต่างจากเดิมแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติในทางที่เจริญงอกงามขึ้น กฎการเรียนรู้ ที่สำคัญที่ครุภำปไทยในระดับประถมศึกษาควรทราบ เช่น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ชอร์น์ไดค์ (Thorndike)

ทิศนา แบบมณี (2552 : 51) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของชอร์น์ ไดค์ (Thorndike) ว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบและปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบการตอบสนองที่พอดี กฏการเรียนรู้ของ ชอร์น์ ไดค์ (Thorndike) สรุปได้ดังนี้

1. กฏแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
2. กฏแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร ถ้าไม่กระทำการซ้ำๆ ทำให้ลืมได้
3. กฏแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากนำไปใช้บ่อยๆ หากไม่มีการนำไปใช้จะเกิดการลืม
4. กฏแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากรีียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลไม่พึงพอใจจะไม่อياกรีียนรู้

สำหรับวรรณา โสมประษฐ (2553 : 81) กล่าวว่ากฏการเรียนรู้ที่สำคัญๆ คือ

1. กฏแห่งการฝึก (The Law of exercise) กฏแห่งการฝึกของ ชอร์น์ ไดค์ (Thorndike) คือถ้าได้รับการฝึกซ้ำๆ อยู่เสมอ จะทำให้มีการตอบสนองและมีความลับพันธ์กันอย่างมั่นคงขึ้น และจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้าผู้สอนคำนึงถึง กฏแห่งการนำไปใช้ ควบคู่ไปด้วย
2. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ทั้งหลายจะเกิดความชำนาญได้ขึ้นอยู่กับการได้ปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ
3. การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning) การเรียนที่มีจุดมุ่งหมายว่าเรียนเพื่อประโยชน์อะไร นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายนั้นและจะประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการฝึกกระทำซ้ำบ่อยๆ มีการนำไปใช้ ถ้ามีความพึงพอใจในผลการปฏิบัติ ก็อย่างเรียนต่อไป นอกจากความพร้อมทางด้านร่างกายแล้ว ต้องคำนึงถึงสติปัญญาของเด็กด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner)

ศรีชัย กาญจนวารี (2552 : 70) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ มีแนวคิดว่า การเรียนรู้เป็นผลมาจากการพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ถ้าไม่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้ ในสิ่งนั้น ไม่เกิดขึ้น ถ้าต้องการให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยสิ่งเร้ามีความคงทนอยู่ยาวนานจะต้องให้ แรงเสริม (Reinforcement) สกินเนอร์ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcement) อาจเป็นคำพูด รางวัล หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม ที่ต้องการด้วยความสมัครใจ เช่น การให้รางวัลเป็นสิ่งของ ชุมชนด้วยคำพูดยกย่องให้เป็นหัวหน้า เป็นต้น และแรงเสริมทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นการกำจัดสิ่งแวดล้อมบางอย่าง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองที่ต้องการ เช่น การแยกนักเรียนที่ชอบกุบเวลาทำงานให้ไปทำงานตามลำพัง เมื่อนักเรียนตั้งใจทำงานก็อนุญาตให้กลับเข้ามาได้ตามปกติ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีการกระทำซ้ำบ่อยๆ มีการนำไปใช้แล้ว ครูผู้สอนต้องให้แรงเสริมทางบวกต่อการแสดงพฤติกรรม ที่พึงประสงค์เพื่อเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออก

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget)

เอมี่ เจมส์ (AMY JAMES, 2005 : 16-17) ได้กล่าวถึงระบบการพัฒนาทางสติปัญญา ของ เพียเจต์ (Piaget) ซึ่งมี 4 ระยะคือ

1. ระยะการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensorimotor stage) 0-4 ปี การรับรู้ด้วยการสัมผัส จากการเคลื่อนไหว ปราศจากสัญลักษณ์หรือตัวเลข ความรู้จำกัด เพราะใช้ประสบการณ์พื้นฐาน ตามความเป็นจริง เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของร่างกาย เด็กจะเริ่มจำตัวอักษรหรือตัวเลขในช่วง สุดท้ายของระยะนี้

2. ระยะก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational stage) 4-7 ปี จะแสดงความรู้สึกโดยใช้ ภาษา ได้ดีเท่ากับตัวอักษรและตัวเลข มีความจำและมีการพัฒนา จินตนาการที่มีประสิทธิภาพ แต่ ความคิดยังไม่มีเหตุผล ถือความคิดของตัวเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ

3. ระยะคิดเป็นรูปธรรม (Concrete operational stage) 7-11 ปี จะเริ่มคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีความคิดย้อนกลับ จะแสดงความคิดเห็น โดยการเขียน และเริ่มคิดถึงเรื่องของคนอื่นและเข้าใจ ตั้งที่เกิดขึ้นว่าส่งผลกระทบหรือไม่อนุญาตอพวากษา

4. ระยะคิดเป็นนามธรรม (Formal operational stage) 11 ปีขึ้นไป เด็กสามารถคิดถึง ที่เป็นนามธรรมได้ เด็กจะเริ่มเรียนทฤษฎีหรือกฎหมายที่ทางวิทยาศาสตร์ และสามารถเรียนพิชิต ได้ และในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นเด็กจะมีความเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายที่ครูจะทำให้เขามีความน่ารัก เห็นอนึ่งอายุ 5 ปี

จากพัฒนาการดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ในเด็กแต่ละวัยจะมีพัฒนาการทางความคิดที่ แตกต่างกัน เด็กนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ยังไม่สามารถวิเคราะห์เชิงความคิดได้ดังนั้นครูผู้สอน จะต้องเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อนำมาฝึก และต้องใช้เทคนิควิธีสอนหลายรูปแบบ และมีการ เตรียมแรงงานบวก เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กให้มีการพัฒนาทางความคิดให้ดียิ่งขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบ魯นเนอร์ (Bruner)

สุคนธ์ ลินraphannath และคณะ (2551 : 24) ได้กล่าวถึงแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎี การเรียนรู้ของบ魯นเนอร์ (Bruner) สรุปได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ เป็นขั้นการเรียนรู้จากการใช้ประสานสัมผัสรับรู้ ถึงต่างๆ ลงมือกระทำทำให้เกิดการเรียนรู้ได้
2. ขั้นการเรียนรู้จากการความคิด เป็นขั้นที่เด็กสร้างมโนภาพในใจ และสามารถเรียนรู้ จากภาพแทนของจริงได้
3. ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม เป็นขั้นการเรียนรู้ถึงที่ซับซ้อนและเป็น นามธรรมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

กัญญา สิทธิศุภเศรษฐี (2548) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปริญส์ร้อยแยลล์วิทยาลัย ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการตั้ง คำถามทั้งโดยรวมและจำแนกความสามารถทางการเรียนของนักเรียน คือนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปาน กดาง และกลุ่มอ่อน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย ใช้กิจกรรมการตั้งคำถาม มีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นและมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้านการจำแนก

แยกแยะ ด้านการเปรียบเทียบ ด้านการเห็นความสัมพันธ์และด้านการใช้เหตุผลสูงชี้น ทั้งโดยรวม และจำแนกตามความสามารถทางการเรียนของนักเรียน

เครื่องวัดย์ กัญจนคุหา (2548) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ โรงเรียนวัดกู่เส้า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 20.50 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 29.14 ส่วนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจำแนกตามความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้ง 4 ด้าน นักเรียนร้อยละ 57.14 มีความสามารถในการรวม จำแนก แยกประเภทข้อมูล ข่าวสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

พัชรี ครุฑเมือง (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าแพ จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแผนการขัดการเรียนรู้ โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนภาษาไทย หนังสือนิทานร้อยกรอง แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรองมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ลาวัลย์ วรรณ์ (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองครีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยใช้กิจกรรม 4 MAT เพื่อหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม 4 MAT การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $84.75/85.96$ การพัฒนาการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.7542 นักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 75.42 ความสามารถของนักเรียนด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม 4 MAT สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และมีระดับความพึงพอใจมาก

รายงานที่ จันทร์เรือง (2549) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย 1) สร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมกับเกณฑ์การประเมินหลังเข้าร่วมโปรแกรม 4) ศึกษาเขตติที่มีต่อโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังสำราญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 2) แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) แบบสอบถามเขตติต่อโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 4) การวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าคะแนนเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตติที่มีต่อโปรแกรมมีความหมายเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.35)

เสวียง พละพลด (2549) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นการพัฒนาการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1. การอ่านและสรุปใจความสำคัญ 2. การคิดวิเคราะห์เรื่องราว 3. การคิดเชิงสร้างสรรค์ 4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสنانมนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 57 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านคิดวิเคราะห์เรื่องจับประเด็นสำคัญ จำแนกข้อดีข้อเสีย นักเรียนได้แนวคิดใหม่ๆ และเปลี่ยนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.42 75.87 77.01 สูงเพิ่มขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนเพิ่มขึ้น

จุฬารัตน์ ปัญญา (2549) ได้ศึกษาผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นที่ 3 ที่เรียนโดยการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เหียะ ตำบลแม่เหียะ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบ

การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ส่งเสริมการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน

จำเรียง ยศบุญเรือง (2550) ได้ศึกษาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้เทคนิคไฟว์ ดับเบิลยู วัน เอช (5W 1H) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า แผนการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดวิเคราะห์ ได้ค่าเฉลี่ยต่อคนเกณฑ์ร้อยละ 60 ตามที่โรงเรียนตั้งไว้อ้างมีประสิทธิผล และนักเรียนสามารถตั้งคำถามและตอบคำถามได้โดยใช้เทคนิค ไฟว์ ดับเบิลยู วัน เอช

ชุติมา ช่อวงศ์ (2550) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า เรื่อง ลอดกระ Thompson กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องลอดกระที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หากค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบชิปป้า เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการเรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบชิปป้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านปึงเมือง อำเภอเมือง大方 จังหวัด大方 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 3 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปป้า เรื่องลอดกระ จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้ t-test (Dependent Samples) ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องลอดกระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ $83.68/83.67$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยประมาณ 0.7048 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้อยู่ระดับ 70.48 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

มลชนยา หินศรีสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค ไฟว์ ดับเบิลยู วัน เอช (5W1H) เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และศึกษาพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระหว่างเรียน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัด

ร้องอ้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 10 แผ่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้วเทียบกับเกณฑ์การประเมินของโรงเรียนที่ตั้งไว้ร้อยละ 60 และแบบสังเกต พฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการใช้เทคนิค ไฟว์ ดับเบิลยู วันอช ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ $80.82/81.56$ ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนหลังการใช้เทคนิค ไฟว์ ดับเบิลยู วันอช ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือร้อยละ 81.56 นักเรียนสามารถตั้งคำถาม และตอบคำถาม ได้โดยใช้เทคนิคไฟว์ดับเบิลยู วันอช (5WIH)

วิลาวัณย์ ธรรมชัย (2550) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผัง ความคิดและแบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์เรื่องกระต่ายไม่ตื่นตุ่น ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย หาดทิมนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน และการคิดวิเคราะห์ก่อน เรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านชุมเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 19 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผ่น เวลา 20 ชั่วโมง แบบฝึกทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $85.47/84.73$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ประสิทธิผลของแผนกว่าเท่ากับ 0.6250 แสดงว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนขึ้นร้อยละ 62.50 ความสามารถด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนงค์ศรี วิชาลัย (2550) ได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนแบบ มีส่วนร่วม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือข่ายวิชาการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และศึกษาผลการประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 83 คน เครื่องมือที่ ใช้ร่วม ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน และคู่มือจำนวน 20 ชุด แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ จำนวน 1 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน มีประสิทธิภาพ $88.18/86.76$

สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด 80/80 และหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสูงกว่าก่อนการใช้อ่านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไกรสร ศรีภูวดล (2551) ได้ศึกษาผลการเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอนแก่น เขต 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนการจัดการเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ษัชฎากร พัชราดิษฐ์ (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความคิด เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านท่าโโปง สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสม ดัชนีประสิทธิผลทางด้านการอ่าน เขียน มีค่าเท่ากับ 0.66 การอ่าน เขียนของนักเรียนหลังการใช้สูงกว่าก่อนใช้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

พิไลพร ศรีประ淑ิกธ์ (2551) ได้สร้างแผนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือชือทองแดงเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน โรงเรียนช่องฟ้าชนิชจวัลิชบำรุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.34 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 65.00

เครื่อวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552) ได้เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถจำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถาม แรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความและ

ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจไฟสัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกัน นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านสรุปไปความสำคัญ นำไปเป็นองค์ความรู้สู่การคิดวิเคราะห์ได้

ปีกานต์ อุคมานะสารสกุล (2552) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านรินได้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 33 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อนักเรียน เครื่องมือที่ใช้วิจัยครั้งนี้ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสำรวจความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $75.30/80.90$ ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ $75/75$ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีนารถ สิทธิข่าว (2552) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 2 กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลบ้านเพียงมิตรภาพที่ 138 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 64 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องของคีกูดจับ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 2 จำนวน 19 แผน แผนการสอนแบบปกติ จำนวน 19 แผน หนังสือประกอบการอ่านภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 2 เรื่อง ของคีกูดจับ จำนวน 1 เล่ม แบบฝึกหัดความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ฉบับ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 2 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 2 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งรัฐิชยา เจริญยิ่ง โยชน์ (2553) ได้สร้างและใช้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านม่วงโตน อำเภอคลองสะเก็จ จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากเรียนโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิผล ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียนหลังจากเรียนโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 79.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น หนังสือสิ่งแสปรินการอ่าน หนังสือนิทาน สื่อสิ่งพิมพ์และเทคนิคการสอน เช่น การตั้งคำถาม การใช้เทคนิค ไฟว์ดับเบิลยู วันเอช (5W1H) การใช้แผนผังความคิด วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือในการจัดกิจกรรมการสอน ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน คิดวิเคราะห์สูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ไฮจี (Hoge, 2003) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรวมผลของการเรียนรู้ตามแนว Brain-Based Learning และการอ่านออกเสียง ได้ของนักเรียน การเรียนรู้ตามแนววิคิดพัฒนาการ และการเรียนรู้ของสมอง เป็นการเน้นให้มนุษย์เรียนรู้ ได้ที่สุดเมื่อมีแนวการสอนที่ทำให้สมองของนักเรียนทำงานได้ดี อย่างไรก็ตามรูปแบบการสอนที่พบเสมอๆ คือการจัดประสบการณ์ให้กับเรียน โดยการเรียนรู้แบบท่องจำ จึงมีการทำวิจัยในชั้นเรียนที่นำแนววิคิดพัฒนาการการเรียนรู้ของสมอง และความสามารถในการอ่านออกเสียง ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูอนุบาลได้ใช้ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตามแนววิคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมองในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนชั้นประถม ต้นให้อ่านออกเสียงได้ ใช้วิธีการวิจัยในโรงเรียนของตำบลเด็กๆ ด้วยรูปแบบสืบสานด้วยการอ่านแบบเทคนิคการศึกษาระบบที่ต้องการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนสามารถอ่านออกเสียงได้ ทำให้เห็นความสามารถของสมองที่พัฒนาตามมาตรฐานชาติทางการเรียนรู้ของสมอง เป็นตัวช่วยส่งเสริม และพัฒนาการอ่านออกเสียง ได้ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างแน่นอน ดังนั้นครูและผู้บริหารควรร่วมมือจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้นักเรียนพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

ลี โอ พาเลค (Lee Opalek, 2006) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีที่สุดของ การวิจัยสมอง สำหรับการสอนอ่านที่สำคัญ โดยศึกษาการเรียนรู้พื้นฐานของสมองที่นำมาใช้ในห้องเรียนสมัยใหม่ โดยปฏิบัติการเรียนการสอนสำหรับการอ่านเพื่อให้เกิดความจำ เขาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อย่างหลากหลายแล้วนำมาสร้างโปรแกรมการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน การปฏิบัติการสอนที่ผ่านมาจะเป็นการสอนอ่านแบบท่องจำ เขาจึงสร้างโปรแกรมการอ่านที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติที่ดีที่สุดสอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวาช่วยเพิ่มพูนความสำเร็จของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

มาเตียส์ (Matias, 2005) ได้ศึกษาวิจัยเชิงทดลองชาติ มุ่งศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหญิงที่เรียนสองภาษาที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 4 คน คำ답นของภาระวิจัย คือ (1) เจตคติของการอ่านและภูมิหลังทางการรู้หนังสือของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่ร่วมโครงการวิจัยคืออะไร (2) จะอธิบายวิธีการอ่านของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างไร (3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิธีการอ่านของนักเรียนสองภาษาที่มีความสามารถพิเศษคืออะไร จุดมุ่งหมายของงานวิจัยนี้คือ วิเคราะห์ผลเดียวกันที่ต้องใช้เนื้อหาที่เป็นเอกสารจริงที่ผู้บริหารหลักสูตรเป็นผู้พิจารณาจัดเลือก กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงชาวสเปนที่มีความสามารถ จำนวน 2 คน และนักเรียนหญิงชาวอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 2 คน แหล่งข้อมูลได้จาก การสังเกต การสัมภาษณ์นักเรียนกับพ่อแม่ การพูดคุย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เวลา 1 ภาคเรียน โดยการสังเกต ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจของนักเรียน วิธีการอ่าน การตรวจสอบตนเอง การหาใจความสำคัญ และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน การเขียนโดยความรู้ใหม่กับความรู้เดิม โดยการใช้บริบทการหาความหมายคำศัพท์ที่ไม่รู้ การอ่านข้ามข้อความที่ไม่จำเป็นการอ่านซ้ำ การตั้งคำถาม การคิด การอธิบาย การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประสบการณ์ในชีวิต แรงจูงใจ ไฟสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ และการเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศทำให้ผู้วิจัย สามารถนำสาระที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแนวทางในการออกแบบการสอน เช่น สอนแบบสืบสาน การสร้างโปรแกรมการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน องค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียน เช่น การตั้งคำถาม การอ่านซ้ำ การสร้างแรงจูงใจไฟสัมฤทธิ์ การเขียนโดยความรู้ใหม่กับความรู้เดิม การหาข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

